

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1879. Första Kammararen. N:o 22.

Tisdagen den 1 April.

Kammararen sammanträdde kl. $\frac{1}{2}$ 3 e. m.

Justerades 4 protokollsutdrag för den 29 och protokollet för den 17 sistlidne Mars.

Föredrogs men begärdes af flere ledamöter å nyo på bordet Bevillnings-Utskottet den 29 sistlidne Mars bordlagda betänkande N:o 6, angående tullbevillningen.

Föredrogs men begärdes af flere ledamöter å nyo på bordet Första Kammararens Tillfälliga Utskotts den 29 sistlidne Mars bordlagda utlåtande N:o 2, i anledning af Herr A. Odelbergs och Friherre R. Klinckowströms motioner om granskning af gällande tulltaxa m. m.

Kammararen åtskildes.

In fidem
O. Brakel.

Onsdagen den 2 April.

Kammaren sammanträdde kl. 11 f. m.

Justerades protokollet för den 19 sistlidne Mars.

Föredrogs å nyo och företogs punktvis till afgörande Bevillnings-Utskottets den 29 sistlidne Mars och den 1 i denna månad bordlagda betänkande N:o 6, angående tullbevillningen.

*Förändring i
gällande tull-
lagstiftning.*

1:sta punkten.

Grefve Posse, Knut: Till en början måste jag beklaga, att Bevillnings-Utskottet låtit detta sitt betänkande inkomma till Kamrarna under en tidpunkt, då i desamma så stora vakanser finnas som för närvarande, men jag kan icke heller underlåta att beklaga och på samma gång ogilla, att Bevillnings-Utskottet sökt tuga ihjel den nu ifrågavarande motionen.

Herr Sääf har bland sina motiv för densamma anfört, som läses på pagina 8 eller andra sidan af motionen, 2:dra punkten, följande: "Under en tid, då öfverproduktion i utlandet nedjagat prisen under produktionskostnaden, och numera nästan alla nationer genom en klok ändring af deras tulltariffer söka undvika verknin-garne deraf och på samma gång förebygga det ekonomiska förfall inom sig, hvarom vi för närvarande hafva en så bitter erfarenhet äfven hos oss, är det, synes mig, en oafvislig pligt, att äfven vi begagna den utväg till ekonomiskt oberoende som på tullagstiftningens väg står oss öppen."

Detta yttrande, som så tydligt motiverar den förändrade ställning, denna fråga nu i hela världen intager, bemötes icke utan antydes endast på lätt sätt i Utskottets motivering.

Sedermera har Utskottet på samma vis tegat ihjel den andra punkten i förevarande motion, så lydande:

"att någon handelstraktat med främmande makt icke må afslutas förr än Riksdagen blifvit i tillfälle pröfva och godkänna det i 1:sta punkten omnämnda eller annat tulltaxeförslag."

Icke heller denna punkt finnes i Utskottets betänkande på något vis omnämnd, utan Utskottet har inskränkt sig till att göra några allmänna reflexioner och derigenom sökt bespara både Kamrarna och sig att anföra, hvad som under nuvarande förhållanden kunnat sägas för denna del i Herr Sääfs motion.

Då jag för min del finner förevarande fråga nu icke egentligen gälla frihandels- eller skyddstullsystemet utan gälla vårt lands vara eller icke vara ibland närmaste grannar, tror jag tidpunkten för oss vara inne att se till, att vi icke må stå blottade på allt försvar i en fråga, så ömtålig som denna. Vi se, huru andra länder, som gått längre än vi i frihandel, hafva slagit in eller äro på väg att slå in på andra banor, och, så vidt jag kan förstå, afse de framställda motiven i Herr Sääfs motion att sätta oss i samma ställning som dessa andra nationer, och på det att icke Riksdagen måtte blifva öfverrumplad denna gång, såsom år 1866 hände, har det andra momentet i denna motion tillkommit, innefattande något som vi återfinna äfven i andra motioner på Riksdagens bord.

Då jag anser af yttersta vikt, att icke sådant förbiseende af Riksdagen måtte göra sig gällande, att det godkänner ett sådant ihjeltigande, helst det skulle med stort skäl vid en kommande riksdag kunna anföras, att Riksdagen låtit detta passera, och att Kongl. Maj:ts regering således varit i sin goda rätt och handlat med Riksdagens goda minne vid afslutande af nya handelstraktater med andra länder, anhåller jag om punktens återremitterande till Utskottet i nu angifna syfte.

Friherre Klinckowström: Om man med uppmärksamhet genomläser den ifrågavarande första punkten i Utskottets betänkande, kan man icke neka, att den är, såsom en ärad talare på stockholmsbänken stundom plägar uttrycka sig, ganska "tarflig". Så vidt jag kan se, har Utskottet i sitt korta utlåtande öfver den ganska viktiga motion, Herr Sääf väckt, utgått från följande synpunkter, nemligen:

1:o "att någon undersökning om frihandels eller skyddssystemets företräden torde vara så mycket mera obehöflig, som hvad i denna fråga å ömse sidor kan sägas oräkneliga gånger tillförene blifvit, både inom och utom representationen, upprepadt." Detta tyckes vara Utskottet till fyllest. Jag tror, att det är att snöpligt affärda en ganska viktig sak. Det har nemligen, såsom herrarne alla veta, under de senare åren just på handels och näringarnas område i främmande länder varit sådana omkastningar och sådana undersökningar å bane, att dessa ovilkorligen bort hafva ådragit sig Utskottets uppmärksamhet, och Utskottet enligt mitt förmenande bort hafva pligtskyldigast deråt egnat en uppmärksamhet, som sålunda äfven kunnat komma Kamrarna till del. Såsom vi alla veta, har man såväl i Frankrike som Tyskland och Österrike med flera länder börjat verkställa ganska allvarliga undersökningar i afseende på näringarne och tullbestämmelsernas inverkan på desamma. I Tyskland, der detaljförhållandena härutinnan äro

*Förändring i
gällande tull-
lagstiftning.
(Forts.)*

Förändring i gällande tulllagstiftning.
(Forts.)

mig särskildt bekanta, utskickas till hvarje näringsidkare inom de mera betydande näringsgrenarne så kallade frågoböcker, der han blott behöfver vid tryckta frågor anteckna svar, huru inom hans näring de förhållanden, om hvilka man önskar upplysning, hafva utfallit, och det är alldeles gifvet, att, när båda statsmakterna, för att slutligen behandla så ytterst viktiga frågor, återfå dessa materialier, upplysningar derigenom skola tillflöda på ett sätt, som gör möjligt att med full sakkännedom och till följd deraf både rättvist och billigt behandla sådana frågor, som röra näringarnes vara eller icke vara. Så har icke skett här — men derom skall jag under loppet af mitt anförande vidare komma att tala — utan åt den komité, som Kongl. Maj:t tillsatte den 29 September 1876 för att revidera tulltaxan, långt ifrån att densamma erhöi uppdrag att anställa en *omfattande* revision, såsom önskligt varit, har endast, på sätt den Kongl. skrifvelsen uttrycker sig, anförtrotts att uppgöra förslag till en "*erforderlig*" revision af tulltaxan. Ser man vidare på, huru denna komité är sammansatt, så — med all aktning för desse herrars och mäns personliga karakter, hvarom nu icke är fråga — finner man, att majoriteten, det vill säga fyra ledamöter af fem, hylla utpreglade frihandelsidéer. Jag anser, att denna komité, hvars arbete och verksamhet vi icke närmare känna till, icke kunnat på grund af den omnämnda Kongl. skrifvelsen verkställa en så omfattande revision af tulltaxan, som hade varit både önskelig och behöflig.

När Utskottet vidare i sitt nu omnämnda betänkande yttrar:

2:o "att frihandelns grundsatser, sådana de hittills tillämpats i vårt land, visat sig vara för dess ekonomiska utveckling af synnerligen välgörande verkan", och att "något skydd för våra näringar, utöfver det de redan åtnjuta, derföre synes Utskottet icke vara för deras bestånd och utveckling behöfligt", så kan detta icke annat än, lindrigast sagdt, förvåna hvar och en, som något litet sysselsatt sig med undersökningar om ifrågavarande näringars tillstånd. Jag har gjort det såsom dilettant, ty jag är icke generaldirektör för tullverket, men jag har funnit ett helt annat tillstånd i våra näringar, och detta synnerligast efter år 1875: det sista år, på hvilket Utskottet stödt dessa sina yttranden. Ty någon ny undersökning har Utskottet icke gjort, utan åtnöjt sig med den, som gjordes af Utskottet vid senaste riksdag, der uppgifterna slutade med år 1875. Men sedan det nämnda året hafva just de flesta näringarne af de betydligare i Sverige sjunkit på ett mer eller mindre fruktansvärdt sätt. Om Utskottet icke har sig detta bekant, skall jag bedja att under loppet af mitt anförande derom få lemna några upplysningar. Utskottet erkänner visserligen, att det råder ekonomiskt betryck i landet — det är då väl, att åtminstone icke detta är obekant för Utskottet — men Utskottet vill likväl icke anse, att detta ekonomiska betryck har sin grund eller orsak i någon mån uti tullagstiftningen. Enligt mitt förmenande deremot har det ekonomiska betrycket, i hvad det rör våra viktigaste näringar, en stor anledning och orsak i den brist på tillräckligt, rättvist och billigt skydd, hvori 1865 års tulltaxa lem-

nat dem; ty huru vore det eljest möjligt, att ett sjunkande till-
 verkningsvärde skulle visat sig alltifrån 1875 ända till sistförflutna
 år, då deremot, äfven under missväxt och svåra år, före den fran-
 ska handelstraktatens införande våra näringar blomstrade och till-
 togo med mer eller mindre styrka årtionde efter årtionde, räknadt
 ända från år 1834, ty så långt har jag sträckt mina undersök-
 ningar.

*Förändring i
gällande tull-
lagstiftning.
(Forts.)*

Slutligen i det korta men ganska innehållsrika betänkandet
 yttrar Utskottet:

3) att, om äfven de flesta andra länder skulle inslå på en
 annan väg än den nu varande, d. v. s. frihandeln, skulle "icke
 heller detta", efter Utskottets förmenande, "böra föranleda oss att
 inslå samma väg". Ja, mine herrar, det kallar man att vara hals-
 starrig. Men jag tror dock icke, att Kamrarne skola vilja följa
 Utskottet derhän, utan jag tror, att Kamrarne, såsom förnuftiga
 politiska väsenden, vilja hafva skäl och bevis, och det är något,
 som Utskottet icke lemnar i detta betänkande. Såsom vi alla
 veta, mine herrar, tyckte *någon*, jag vet icke hvem, att 1878 års
 tullbevillningsbetänkande var så förträffligt, att denne *någon* skynd-
 dade att låta öfversätta det på engelska språket, på det att äfven
 Englands frihandlare skulle få del af detta opus och få under-
 rättelse om, huru praktfullt vårt ekonomiska tillstånd var. Jag
 hoppas, att det nu föreliggande betänkandet icke måtte på samma
 vis komma utlandet till godo, ty det skulle icke försvara sin plats
 hvarken såsom statsekonomisk eller såsom lofvärd stilistisk pro-
 dukt. Jag påminner mig, hvad förra året, när Bevillnings-
 Utskottets betänkande då behandlades i denna Kammare, en högt
 aktad talare på södermanlandsbanken i denna Kammare, Grefve
 Hamilton, yttrade rörande Herr Bennichs anförande till försvar för
 då varande Bevillnings-Utskottets betänkande och deltagande i ned-
 slagande af Herr Odelbergs motion. Grefve Hamilton yttrade
 nemligen följande ord, som jag ber få upprepa, då jag är viss,
 att denna Kammare gerna lemnar öra till hvad den af mig om-
 nämnde talaren yttrar: "den siste talarens" (det var Herr Bennichs)
 "yttrande gaf mig anledning till en anmärkning, som är besyn-
 nerlig nog. Det kan nemligen hända, att, då man under en lång
 följd af år sysselsatt sig med en sak, man kör så fast i en viss
 rigtning, att man icke, äfven med god vilja, kan komma från den
 genom några medel, och jag tror, att det är med den siste talaren i
 afseende å tullförhållanden på samma sätt som med mig i politiken,
 att vi sysselsatt oss så länge dermed, att våra åsigter blifvit något
 antiqverade. Frihandelsteorien är nu verkligen, efter min tanke, i sin
 helhet antiqverad. Det har funnits en tid, då den blomstrade i en
 stor del af Europa, men denna tid är förbi." Och längre ner yttrar
 samme talare: "att verkligen tidpunkten är inne, då våra tullför-
 hållanden böra betraktas ur en annan synpunkt, är min tro
 derför, att det är alldeles obestriddigt, att ett arbete pågår i en
 mot Bevillnings-Utskottets åsigter stridande rigtning i Europas
 öfriga länder och speciellt i ett land, som ligger oss så nära som
 Tyskland. Det skulle kunna hända och det synes icke osanno-

*Förändring i
gällande tull-
lagstiftning.
(Forts.)*

likt, att den man, som i sjelfva verket för närvarande leder Tysklands inre förhållanden, lyckas genomdrifva sina åsigtter i afseende på tullagstiftningen, och det är väl alldeles obestriddigt, att, om han deri lyckas, detta kan hafva ett sådant inflytande på oss, att det, jemte hvad som för öfrigt i den rigtningen kan tilldraga sig i Europa, torde förtjena något afseende vid vår tullagstiftning.“ Jag delar i allo den aktade talarens åsigtter i de anföranden, som jag nu haft äran uppläsa, och jag skulle äfven önska, att Bevillnings-Utskottet och dess högt ärade vice ordförande ville derät egnå någon uppmärksamhet. Och jag hoppas, att, om, såsom jag vågar tro, den samme omnämnde personen och vice ordföranden täckes besvara våra anföranden, dem som nu afgifvits och dem som komma att afgifvas rörande denna vigtiga fråga, han då måtte gifva oss i sitt anförande den lugna och sakrika bevisningens helsosamma föda i stället för att, såsom han vid diskussionen år 1878 i sitt yttrande uti samma fråga gjorde servera Kammaren med satirens och ironiens fradgande champagne.

Enligt mitt förmenande bör hvarje tull-lagstiftning hafva till föremål — jag bekänner det helt öppet — tre stora ändamål.

Det första ändamålet och det främsta är att *skydda egna näringar* på ett rättvist och billigt sätt, så att de kunna bestå i konkurrensen med andra länders dylika näringar. Jag tror att, om ett land skall ega några näringar, böra de skyddas, och det är så mycket nödvändigare, ju mera ett land har, jemfördt med andra länder, der omständigheterna äro annorlunda, att strida mot ofördelaktiga näringsförhållanden. Detta är händelsen i många afseenden med Sverige, och derfor behöfver Sverige ett rättvist och billigt skydd för sina näringar gent emot andra länder. Och när vi derjemte se, huru andra länder, som hafva ofantligt mycket större fördelar än vi, skydda de näringar, som behöfva skydd, synes mig detta exempel från de flesta kulturstater böra mana oss att något hålla på denna, enligt mitt förmenande, vigtigaste ekonomiska grundsats. Men, säger man, England har icke något skydd för sina näringar. Ja, anledningen dertill är, att England icke behöfver något skydd. Jag behöfver icke här för herrarne, som troligen litet hvar hafva tagit reda på de engelska näringarnes historia, vitsorda att detta land just genom att skydda sina näringar medelst en tulltaxa, som bestämde höga skyddstullar, när landet behöfde sådana, bragt sina vigtigaste näringar i det tillstånd, att de icke behöfva skydd. Men hur gör England, när det behöfver skydda sig mot Indiens ylleväfnader? Jo, det ruinerar helt enkelt Indiens ylleindustri, emedan Englands icke kan bestå i täflan med denna. Och huru göra de i Canada? Der hafva de börjat med skyddstull för de näringar, som behöft skydd.

Det andra stora ändamålet med tullagstiftning är *inkomst för statskassan*, och det erkännes äfven af frihandlarne med Herr Bennich i spetsen. Men huru tillämpa de denna grundsats? Jo, de rekommendera förslag, som Riksdagen följer, och tillämpa grundsatsen på ett sätt, som, efter mitt förmenande, är både obilligt

och orättvist. De kasta största delen af skatterna på de fattigare klasserna, på massan af folket, men rikedom, lyxen, välmågan, frässriet, allt detta låta de tulltaxan tjena till skydd för. De hafva genom tullbestämmelserna infört ett slags skyddstull för alla dessa rikedomens utsväfningar, och detta kan jag icke anse rättvist. Jag skall under fortsättningen af detta anförande andraga några fakta och siffror, som herrarne ändock måste erkänna hafva stor betydelse.

Det tredje stora, jag må säga *sedliga*, ändamålet med tullagstiftningen anser jag vara just hvad jag nyss nämnde, att *stäfja de rikares lyx, frässeri, vällefmad och utsväfningar* och icke lägga hyende derunder, hvilket nu i många hänseenden sker genom tulltaxans bestämmelser, exempelvis angående artiklarne vin och alla läckerheter.

Det ämne, som föreligger, är ganska svårt att behandla i synnerhet för den, hvilken såsom jag icke har den lyckan att vara tulltjensteman. Det är ett kaos af siffror och bestämmelser, och den oinvidde har mycket svårt att reda sig och få klart för sitt omdöme hvad frågan gäller. Jag syftar härvid på två offentliga dokument af yttersta vikt. Det ena är Kommerskollegii berättelse om utrikes handel och sjöfart, och det andra tulltaxan. Hvad den förra beträffar kan jag icke annat än i förbigående beklaga, att den samma, med afseende på både uppställning och innehåll, upptager både för litet och för mycket. För mycket tabeller och uppgifter om både likt och olikt och för litet af den kritiska text, som likvisst ensam skulle göra tabellverket brukbart för den stora allmänheten. Enligt mitt förmenande borde ett så beskaffadt viktigt dokument, som utlemnäs af trycket år för år och genom hvilket ensamt den stora allmänheten, den beslutande Riksdagen och Regeringen kunna få en tillförlitlig och säker underrättelse om näringsarnes tillstånd, litet mera i detalj behandla näringsarne och visa huru lagstiftningen i tullväg verkar på desamma från år till år, äfvensom innehålla jmförelser med tillståndet för längre tid tillbaka. Särskildt hvad beträffar *hemslöjden* — denna så ytterst viktiga del af näringslivet i Sverige och som ensam skänker allmogen på landet möjlighet att nyttigt använda sin tid under de långa vinteraftnarne och när man icke kan arbeta ute på fälten — är behandlingen i berättelsen mycket knapphändig. Det är också en ganska bedröflig sida i dessa berättelser. Slår man upp motsvarande del af samma kollegii berättelse så långt tillbaka som 1834 och der omkring liggande år, så finner man mycket flera uppgifter och mycket mera detalj i uppställningen rörande resultaten af hemslöjden än hvad nu i synnerhet under de sista åren varit förhållandet, ty nu har man slagit ihop både bomulls- och ylleväfnaden, som förut behandlades åtskildt hvad hemslöjden vidkom.

Jag vill söka att enligt samma kollegii berättelser framställa en gruppering af våra näringar i de förnämsta brancherna, på det att den oinvidde lättare må kunna uppfatta de stora bilderna a näringslivet och förstå hvad som kan vara viktigt och mindre

*Förändring i
gällande tull-
lagstiftning.*
(Forts.)

Förändring i gällande tull-lagstiftning.
(Forts.)

viktigt för hit hörande frågors rätta bedömande. Med hänsyn till import och export framstår naturligtvis *jordbruket* och boskaps-skötseln icke främst i Kommerskollegii berättelser, men, såsom näring betraktadt, kan väl ingen neka, att *jordbruket* intager det långt viktigaste rummet bland landets samtliga näringar. Om jag tager till utgångspunkt i fråga om alla dessa härefter omordade näringsförhållanden berättelsen för år 1877, visar det sig, att af *levande djur* infördes för 992,000 kronor — jag kastar bort hvad som är under tusental kronor — och utfördes för 6,429,000 kronor. Någon införseltull finnes icke på den artikeln. Utaf *matvaror af djur* infördes för 25,963,000 kronor och utfördes för 8,690,000 kronor. Icke heller på dessa varor finnes någon införseltull. *Spanmål och produkter deraf*, såsom mjöl och gryn, infördes för 45,033,000 kronor och utfördes för 29,301,000 kronor. Något tullskydd för den näringen finnes icke heller. För hela *landtbruket* utgjorde således värdet af införseln 71,988,000 kronor och af utförseln 43,420,000 kronor. Vi kunna deraf se två märkliga förhållanden. Det ena är, att *landtbruksprodukter*, vare sig spanmål eller kreatur, infördes för nära dubbla värdet af de exporterade varorna af samma slag, och icke den ringaste tull finnes för att skydda denna landets modernäring.

Hvad *skogsprodukterna* beträffar, infördes af *oarbetade trävaror*, sågade eller tillhuggna, för 1,016,000 kronor och utfördes för 113,401,000 kronor. Af *arbetade trävaror* infördes för 1,265,000 kronor och utfördes för 10,000,000 kronor. På *oarbetade trävaror* finnes naturligtvis ej någon tull och behöfs icke heller, men för *arbetade trävaror* finnes en obetydlig tull, varierande mellan 1 och 25 öre per skålpund. Af *skogs- och trävaror* infördes således sammanlagdt för 2,281,000 kronor och utfördes för 123,401,000 kronor. Att någon införseltull på *trävaror* icke är hos oss behöflig är alldeles gifvet; men deremot tror jag, att dessa *trävaror* kunde åtnjuta många fördelar i främmande länder i tullväg, och att skydd der kunde erhållas för denna näring genom lättheten att försälja dess alster på fördelaktigare vilkor.

Den tredje stora klassen af de varor, som ingå i utbytet mellan Sverige och främmande länder, är *bergsbrukets* produkter. Der hafva vi först *mineralier, råämnen*, införda för 19,538,000 kronor och utförde endast för 1,262,000 kronor. Dessa hafva ingen skyddstull. Af *mineralier, fabriker*, infördes för 2,886,000 kronor och utfördes blott för 845,000 kronor. Inalles är det således på *mineralierna* en införsel för 22,424,000 kronor och en utförsel för 2,107,000 kronor. Slutligen af de till *bergsbruket* hörande *produkterna* komma *metaller, oarbetade eller till en del arbetade*, införda för 9,035,000 kronor och utförda för 31,464,000 kronor, utan någon den minsta skyddstull. Men *arbeten af metall*, hvaraf infördes för 11,207,000 kronor och utfördes för 948,000 kronor, hafva verkligen fått sig tillerkänd en skyddstull af mellan 15 och 30 öre skålp., nemligen så, att dylika arbeten, som äro mer eller mindre förgyllda eller öfverstrukna med guldfernissa, draga en införseltull af 30 öre skålpundet, och de metallarbeten, hvilka äro utan sådan betrykning, 15 öre skålpundet. Alla andra jernarbeten gå fort-

farande tullfria, och erfarenheten tror jag numera har visat, att detta just ej befördrar jernhandteringen i landet. Hela metallimporten uppgick således till ett värde af 20,242,000 kronor, och exporten till 32,412,000 kronor. Sammanlagdt utgjorde alltså värdet af importen utaf jordbrukets, boskapsskötselns, skogs- och bergsbrukets produkter 116,935,000 kronor och af exporten 192,340,000 kronor. Det är egentligen våra stora exportartiklar, hvilka, vid jämförelse af exporten och importen, just icke visa något större öfverskott af den senare.

Hvad angår den så kallade *fabriksnäringen*, som skulle utgöra den fjerde stora näringsgruppen i vårt land, befinner sig, att utaf de till denna näring hörande produkter införts för 89,456,000 kronor och utförts allenast för 9,180,000 kronor. I denna så kallade fabriksindustris artiklar har jag likvisst ej inräknat de förut upptagna arbetade trävarorna eller arbeten af metall.

Resten af Kommerskollegii stora berättelse om ut- och införseln grupperar sig hufvudsakligen om de så kallade konsumtionsartiklarne. Här har jag upptagit risgryn, kaffe, socker och tobak, som infördes för 46,481,000 kronor och utfördes (hufvudsakligen litet socker och sirap samt obetydligt med tobak) för endast 1,300,000 kronor.

Om man går till tulltaxans resultat, d. v. s. tullinkomsterna, så finner man, att de för 1877 uppgå i brutto till 25,524,061 kronor på en import af 303,420,000 kronor och en export af 215,913,000 kronor. Det är hufvudsakligen tio stora handelsartiklar, som bereda den väsentligaste delen af tullinkomsterna eller 21,465,000 kronor. Det är nemligen bränvin, sprit, garn, kaffe, socker, sirap, tobak, vin, oljor, russin. Tager man hvar grupp för sig, finner man, att enligt räkenskapsåret 1877 socker lemnade tullkassan 7,337,362 kronor, sirap 617,009 kronor, kaffe 2,546,152 kronor och tobak 2,545,131 kronor. Således hafva dessa så kallade nödvändighetsvaror år 1877 inbringat statskassan sammanlagdt 12,045,654 kronor eller nära nog hälften af tullens samtliga bruttointkomster. De öfriga grupperna lemna: bränvin, sprit, vin, russin och oljor af alla slag 3,286,539 kronor och slutligen garn samt väfnader 5,132,656 kronor. Således inbringade alla dessa stora grupper år 1877 tillsammans i tull 21,465,849 kronor. Hvad särskildt vidkommer kolonialvarorna, af hvilka de flesta numera äro nödvändiga för den stora massan af folket, så har ett af frihandlarnes stora stöd blifvit dem undandraget genom Kongl. Maj:ts proposition till denna Riksdag rörande tullbevillningen, på det sätt, att när frihandels försvarare säga, att det är ett af de viktigaste föremålen för frihandeln att skaffa konsumenterna billiga lefnadsförmåner, frihandlarnes teorier skulle stöta på en motsägelse i tillämpningen, om för kolonialvarorna, hvilka, såsom nyss nämndes, redan betala i tull 12,000,000 kronor och således blifva för de fattiga och medelklassen vida dyrare, än dessa förmåner borde vara, nu, derest den Kongl. propositionen bifalles, tullen skulle höjas, så att den uppginge till 14,000,000 kronor! Jag tror, att det vore skäl att litet mera tänka på hvad desse, att jag så må säga de politiskt rättslöses förhållanden här i landet betyda

*Förändring i
gällande tull-
lagstiftning.
(Forts.)*

*Förändring i
gällande tull-
lagstiftning.
(Forts.)*

för att ej på dem må kastas just den största bördan, som redan i så fullt mått trycker dem. Jag har gjort mig mödan att efter tillgängliga officiella handlingar beräkna hvad beloppet af personlig bevilling, bränvinstillverknings- och utskänkningsafgift, tullafgifter för kolonialvaror och lysämnen, personliga, kommunala och landstingsskatter med mera dylikt, utgör för dessa politiskt rättslöse i landet, som likväl bilda den långt största och talrikaste delen af Sveriges inbyggare, och jag har kommit till det verkliga bekymmersamma resultat, att, då jag räknar dessa skatter, i den mån de funnits ända från år 1830, så finnes det, att på denna befolkning, hvarom jag nu talar, tyngde alla dessa skatter, onera och besvär 1830 med 3,454,000 kronor, 1840 med 4,545,000 kronor och 1850 med 4,600,000 kronor; men — nu ber jag herrarne lägga märke till mina siffror — tio år efteråt eller 1860 steg beloppet till 14,066,000 kronor, 1870 till 24,570,000 kronor, 1874 till 30,994,000 kronor och slutligen 1875, det sista år, för hvilket jag kunnat göra en omfattande undersökning på grund af officiella siffror, till 34,344,000 kronor. När dessa samtliga skattebördor så svårt tynga på dessa klasser, som ingen rätt hafva att bestämma om dessa angelägenheter, och när dessa skatter, synnerligast under de senare femton åren, på ett så fruktansvärdt sätt ökats, så synes det mig vara väl värdt mödan att få en omfattande undersökning härutinnan och tillse huru dermed sammanhänger och söka afhjelpa det onda, medan det kan afhjelpas på lagstiftningens väg.

Utskottet har talat om näringarnas mer eller mindre blomstrande beskaffenhet. Hvar och en har sin åsigt, men jag tror på grund af den icke obetydliga undersökning jag gjort rörande nitton af våra viktigaste näringar, som sammanlagdt representera 67 procent af hela fabriksnäringens tillverkningsbelopp, sålunda $\frac{2}{3}$ af näringarne, kan man säga, med afseende på tillverkningsbeloppet, jag tror, säger jag, mig hafva funnit att de samtliga med högst få undantag skynda mot en sämre ekonomisk ställning, än de hade för fyra år tillbaka. Jag vill ej besvara herrarne med att i ett anförande här upprada den mängd af siffror, jag har till stöd för min uppgift; men jag vill be att få nämna, att några af dessa näringar hafva med afseende på deras aftynande verksamhet och tillbakagående lemnat så märkliga resultat, att jag ej kan underlåta att derom nämna några ord. Således, om jag vill taga till exempel *klädesfabrikerna*, som år 1834 stodo upptagna för ett tillverkningsvärde af 5,335,000 kronor och utgjorde 105 till antalet, ökades de under de närmast följande tio åren med 41,⁹¹ procent, så att de 1844 hade ett tillverkningsvärde af 7,571,000 kronor och fabrikerens antal ökats med 23, eller till ett antal af 28.

10 år derefter eller år 1854 hade visserligen dessa fabriker i afseende på tillverkningsvärdet fallit med 1,²¹ procent och nedgått till ett antal af 109, men deremot hade de sista året innan franska handelstraktaten afslöts eller år 1864 gått upp med 29,⁷⁵ procent, ehuru antalet nedgått till 102. Under loppet af frihan-

delsperioden gestaltar sig åter förhållandet med denna näringsgren på följande sätt: År 1874 hade visserligen tillverkningsvärdet gått upp med 41,⁴⁶ proc. men fabrikernas antal nedgått till 53. År 1875 föll tillverkningsvärdet i förhållande till 1874 med 4,⁸⁴ proc.; 1876 föll det med 6,⁷⁷ proc. och slutligen 1877 föll det ytterligare med 2,⁸⁷ proc. Här se vi således, att under dessa fyra år har denna fabrikation gått stadigt tillbaka och jag är öfvertygad, att Kommerskollegii berättelse för år 1878 kommer att vitsorda detsamma i ännu högre grad och så länge vi följa de grundsatser, som nu hyllas i handelspolitiken, skall denna näringsgren komma att försämras.

Förändring i
gällande tull-
lagstiftning.
(Forts.)

Hvad *skeppsbyggerierna* angår, så hörde de i tidigare år icke till antalet af de näringsgrenar, angående hvilka uppgifter förekommo i Kommerskollegii berättelser; men 1874 utgjorde skeppsbyggeriernas tillverkningsvärde 3,019,000 kronor och antalet var 27; och år 1875 gick tillverkningsvärdet upp med 12,⁰² proc. och antalet ökades till 32. Men 1876 föll tillverkningsvärdet med 21,⁰³ proc. till 2,669,000 kronor, och för år 1877 har det icke lyckats att från föregående år höja dem med mera än 1,⁶⁴ proc. och antalet utgjorde då 29.

Ännu sorgligare är förhållandet med *färgerierna*. Dessa hade år 1874 ett tillverkningsvärde af 3,160,000 kronor och hade på tio år, från 1864, gått upp med 168,²⁵ proc., ehuruval antalet fallit från 425 till 363. Men 1875 föll denna näringsgren i jmförelse med det föregående året med 11,²³ proc. och 2 fabriker nedlades. År 1876 föll tillverkningsvärdet med 7,⁴⁷ proc. och 1877 med ytterligare 12,⁷⁹ proc.; och jag är öfvertygad att det sistförflutna året skall visa ett lika beskaffadt förhållande. Således är det ett stadigt tillbakagående i denna näring, som är af icke ringa betydelse, då den bedrivs vid 361 fabriker i olika delar af landet.

Jag vill nämna några ord om *sidenfabrikationen*, emedan den är en vigtig fabriksrörelse, oaktadt den sjunkit så djupt, att då år 1834 det tillverkades för 872,000 kronor vid 22 fabriker, så tillverkades det år 1877 för 811,000 kronor vid 2 fabriker. Således äro 20 fabriker nedlagda, och på 43 år har tillverkningsvärdet icke kunnat gå framåt ett enda fjät. Det är visserligen sant att, om man, för att vara rättvis, granskar huru förhållandet varit de olika åren, så finner man, att 1844 hade tillverkningsvärdet stigit med 0,¹¹ proc. och utgjorde fabrikernas antal 18; att 1854 denna industri gått framåt med 56,⁵⁸ proc. och bedrefs vid 13 fabriker; att den år 1864 hade gått tillbaka med 11 proc. och utöfvades vid 5 fabriker; och att den år 1874 stigit med 21,¹¹ proc., ehuru fabrikernas antal nedgått till 2. Men sedan år 1874 har denna näring varit i stadigt fallande, så att den år 1875 föll med 11,⁶¹ proc., år 1876 med 22 proc. och slutligen år 1877 med 12,⁰³ proc., allt jmfördt med det näst föregående året.

Vända vi oss till *gjutrier och mekaniska verkstäder* — en ganska vigtig näringsgren, då dess tillverkningsvärde år 1877 utgjorde 15,³⁰ proc. af samtliga fabrikernas tillverkningsvärde — så synes att denna näring år 1834, vid 11 mekaniska verkstäder (inga gju-

Förändring i gällande tull-lagstiftning. (Perris.)
 terier då medräknade, hvilket skedde först år 1874) tillverkade för 523,000 kronor; år 1844 ökades tillverkningsvärdet, vid 25 dylika verkstäder, med 26,⁵⁷ proc. till 662,000 kronor; år 1854 utgjorde samma värde 2,087,000 kronor, och hade således under 10 år ökat med 215,²⁵ proc. vid 28 verkstäder, och år 1864 hade vid 104 verkstäder tillverkningsvärdet ytterligare ökat med 246 proc. till 7,221,000 kronor. Under frihandelsperioden eller de derpå följande 10 åren hade år 1874 vid 163 gjuterier och mekaniska verkstäder tillverkningsvärdet ökat sig med 301,³⁷ proc. till 28,983,000 kronor. Orsaken härtill är, såsom nyss anmärktes, att söka deri, att detta sistnämnda är äfven *gjuterierna* blifvit medräknade, hvilka förut ej räknades till fabriker utan till bergshandteringen; tillverkningsvärdet vid dessa gjuterier utgjorde 6,500,000 kronor, så att de mekaniska verkstädernas tillverkningsvärde för ifrågavarande år utgör endast 22,483,000 kronor, eller en ökning af 111,³⁵ proc. mot förhållandet år 1864.

Sockerraffinaderier — en näring, hvars tillverkningsvärde år 1877 representerade 8,⁵⁹ proc. af samtliga fabrikers tillverkningsvärde — sysselsatte år 1834 ett antal af 25 fabriker och tillverkade för 2,819,000 kronor. År 1844 hade tillverkningsvärdet stigit med 73,⁵⁷ proc. till 4,893,000 kronor vid 23 raffinaderier. År 1854 utgjorde tillverkningsvärdet 8,683,000 kronor vid 17 fabriker, således en ökning på 10 år med 77,⁴⁵ proc., år 1864 utgjorde tillverkningsvärdet 13,345,000 kronor vid 10 raffinaderier, och hade således ytterligare stigit med 53,⁶⁹ proc. Under frihandels första 10 års period eller 1874 hade denna näring vid 12 raffinaderier stigit med 32,⁰⁶ proc. till 17,624,000 kronors tillverkningsvärde. Men derefter visar sig, under följande tre år, ett stillastående eller återgång, ty år 1875 utgör tillverkningsvärdet 17,700,000 kronor, således en ökning af endast 0,⁴³; år 1876 var tillverkningsvärdet endast 14,340,000 kronor, således en minskning af 19 proc. och slutligen utvisar året 1877, vid då i gång varande 11 raffinaderier, endast 14,392,000 kronors tillverkningsvärde eller blott 0,³⁶ proc. stigning.

Bomullsgarnsspinnerierna — hvilka år 1877 tillverkade 8 proc. af samtliga fabrikenas tillverkningsvärde — räknade år 1834 ett antal af 9 fabriker med 484,000 kronors tillverkningsvärde. Tio år derefter eller 1844 hade tillverkningen, vid 9 fabriker, ökat sig till 2,044,000 kronor, eller 322,³¹ proc.; år 1854 till 6,453,000 kronor, eller 215,⁷⁰ proc. vid 14 fabriker, och år 1864 till 4,912,000, således minskats med 23,⁸⁸ proc. vid 13 fabriker. Denna minskning för ifrågavarande fabrikation var nästan uteslutande en följd af det stora internationella nordamerikanska kriget, hvilket under åtskilliga år hindrade all utförsel till Europa af bomull och åstadkom här likasom i åtskilliga andra länder den så kallade *bomullskrisen*. Under frihandelsperioden eller följande 10 år ökades denna industri betydligt, så att densamma år 1874, vid 22 fabriker, utvisade ett tillverkningsvärde af 14,509,000 kronor, och hade ökningen, jemfördt med år 1864, varit 195,³⁷ proc. Men efter denna tid utvisar denna näring ett tynande lif, sålunda att år 1875 tillverk-

ningsvärdet föll med 3,¹⁰ proc. till 14,048,000 kronor, år 1876 steg endast med 2,⁴⁵ proc. till 14,393,000 kronor, och år 1877 föll med 6,⁸⁰ proc. till 13,413,000 kronor.

Bomullsväfnadsfabrikerna — hvars tillverkningsvärde år 1877 utgjorde 7,⁵⁵ proc. af samtliga fabriksnäringens — utvisar för år 1834, vid 47 fabriker, ett tillverkningsvärde af 630,000 kronor. År 1844 steg detta värde, vid 34 fabriker, med 27,³⁰ proc. till 802,000 kronor; år 1854, vid 27 fabriker, med 131,¹⁷ proc. till 1,854,000 kronor och år 1864, vid 15 fabriker, steg tillverkningen, oaktadt den, såsom nyss nämndes, under denna period inträffade bomullskrisen, med 45,⁰⁹ proc., eller till 2,690,000 kronor. Under frihandelsperiodens första 10 år, hvarunder freden mellan Nordamerikas förenade fristater frigaf exporten af bomullen, visar nu ifrågasvarande industri en stor utveckling, jemförd med år 1864, då år 1874, vid 19 fabriker, tillverkningsvärdet steg till 11,444,000 kronor, eller med 325,⁴² proc. Men under derpå följande 3 åren faller tillverkningsvärdet år 1875 till 10,605,000 kronor, eller med 7,³³ proc., år 1876 ökas tillverkningsvärdet, 11,183,000 kronor, med 5,⁴⁵ proc. och år 1877, vid 27 fabriker, till 12,656,000 kronor, som utvisar en ökning af 13,¹⁷ proc.

Tobaksfabrikerna — hvilkas tillverkningsvärde år 1877 utgjorde 6,⁷⁹ proc. af samtliga fabriksnäringens — tillverkade år 1834, vid 76 fabriker, för 1,316,000 kronor. År 1844 hade, vid 85 fabriker, detta värde stigit till 1,708,000 kronor, eller med 29,⁰⁸ proc., år 1854 ökats till 3,292,000 kronor, vid 87 fabriker, således med 92,⁷⁴ proc., år 1864, vid 90 fabriker, hade tillverkningsvärdet stigit till 6,369,000 kronor, eller med 93,⁴⁷ proc. Under frihandelsperioden hade under 10 år, eller år 1874, vid 105 fabriker, tillverkningsvärdet stigit till 10,374,000 kronor, eller med 62,⁸⁸ proc., år 1875, vid 110 fabriker, minskats till 10,356,000 kronor, eller med 0,¹⁷ proc., år 1876, vid 109 fabriker, ökats till 10,873,000 kronor, eller med 3,⁰⁶ proc., och slutligen år 1877, vid 104 fabriker, ökats till 11,378,000 kronor, eller med 4,⁶⁴ proc.

Pappersfabrikerna — hvilken näring utvisar ett tillverkningsvärde af 4,⁷⁷ proc. af samtliga fabriksnäringens — hade år 1834 ett tillverkningsvärde af 867,000 kronor, vid 91 fabriker. År 1844 tillverkades, vid 86 fabriker, för ett värde af 1,096,000 kronor, således en ökning af 26,⁴¹ proc.; år 1854 ökades, vid 87 fabriker, tillverkningsvärdet till 1,586,000 kronor, eller med 44,⁷¹ proc.; år 1864, vid 88 fabriker, till 2,847,000 kronor, eller med 79,⁵⁷ proc. Under de första 10 åren af frihandelsperioden steg tillverkningsvärdet, så att detsamma, vid 49 fabriker, utgjorde 9,220,000 kronor, eller 224,²³ proc.; men år 1875 minskades samma värde till 7,940,000 kronor, eller med 13,⁸⁸ proc.; år 1876 ökades tillverkningsvärdet med 34,¹⁷ proc. till 10,645,000 kronor och 1877 minskades detsamma med 9,⁰² proc., vid 52 fabriker, till 9,685,000 kronor.

Tändsticksfabrikationen, som räknar en tillverkningsprocent af 3,⁷⁶ proc. bland samtliga fabriksnäringarnes, förekommer år 1854 med ett tillverkningsvärde af 158,000 kronor; år 1864 tillverkades,

*Förändring i
gällande tull-
lagstiftning.
(Forts.)*

Förändring i gällande tull-lagstiftning.
(Forts.)
vid 15 fabriker, för 561,000 kronor, således en ökning, under denna 10 års period, af 255,⁰⁶ proc.; år 1874 tillverkades, vid 35 fabriker, för ett värde af 4,607,000 kronor, således en ökning af 721,²¹ proc. Men deremot har, vid 36 fabriker, under år 1875 tillverkningsvärdet, 5,912,000 kronor, endast ökat sig med 28,³² proc.; år 1876, vid 38 fabriker, tillverkats för 7,138,000 kronor, således en ökning af endast 20,⁷³ proc. och år 1877, vid 35 fabriker, tillverkats för 6,301,000 kronor, hvilket visar en minskning af 11,⁷² procent.

Läderfabrikerna — denna så viktiga och för hela folket så behöfliga näring, som representerar år 1877 ej mindre än 3,⁶⁹ proc. af samtliga fabriksnäringarnes tillverkningsvärde — lemnade år 1834, från 214 fabriker, till ett värde af 846,000 kronor, läder af alla slag. År 1844 tillverkades, vid 309 fabriker, för 1,127,000 kronor, eller en ökning af 33,²¹ proc.; år 1854, vid 535 fabriker, för 2,808,000 kronor, således en ökning under 10 år af 149,¹⁵ proc.; år 1864, vid 696 fabriker, för 4,975,000 kronor, som utvisar en ökning af 77,¹⁷ proc. Under frihandelsperiodens första 10 år hade denna näring ökat sig så, att år 1874, vid 684 fabriker, tillverkades för 8,357,000 kronor, hvilket utvisar en tillökning af 67,⁹⁸ proc.; år 1875, vid 662 fabriker, för 7,463,000 kronor, eller en minskning af 10,⁶⁹ proc.; år 1876, vid 687 fabriker, för 7,042,000 kronor, eller en minskning af 5,⁶⁴ proc., och slutligen år 1877 tillverkades, vid 686 fabriker, för ett värde af 6,183,000 kronor, som visar en minskning af 12,¹⁹ proc.

Glasbruken — som år 1877 representerade 1,⁷⁴ proc. af samtliga fabriksindustriens tillverkningsbelopp — tillverkade år 1834, vid 13 bruk, för 442,000 kronor. År 1844 steg detta värde, vid 15 bruk, till 648,000 kronor, eller med 46,⁶⁰ proc.; år 1854, vid 17 bruk, till 1,133,000 kronor, eller med 74,⁸⁴ proc.; år 1864, vid 22 bruk, till 561,000 kronor, således en minskning af 51,³⁷ proc. Under frihandelns första 10 års period steg åter tillverkningen, så att densamma, vid 34 glasbruk, utgjorde 3,396,000 kronor, således ökades med 505,³⁴ proc.; men derefter sjunker denna näring år efter år oupphörligt; sålunda utgjorde år 1875, vid 36 glasbruk, tillverkningsvärdet 3,310,000 kronor, som utvisar en minskning med 2,⁵³ proc.; år 1876, vid 38 bruk, ett värde af 3,246,000 kronor, således en minskning af 1,⁹³ proc. och slutligen har samma värde år 1877, vid 36 glasbruk, nedgått med 10,⁴⁷ proc. till 2,906,000 kronor.

Kemisk-tekniska fabriker — utgörande enligt 1877 års Kommerskollegii fabriksberättelse 1,⁶¹ proc. tillverkningsvärde af samtliga fabrikenas — tillverkade år 1854 för ett värde af 97,000 kronor; år 1864, vid 35 fabriker, för ett värde af 438,000 kronor som utvisar en ökning af 351,⁵⁴ proc.; år 1874, vid 55 fabriker, för 1,553,000 kronor eller en ökning af 256,⁸⁵ proc.; år 1875, vid 71 fabriker, för 2,475,000 kronor eller en ökning af 59,³⁶ proc.; år 1876, vid 64 fabriker, för 2,643,000 kronor eller en ökning af 6,⁷⁹ proc., och år 1877 utvisar för denna näring ett tillverkningsvärde,

vid 71 fabriker, af 2,693,000 kronor eller en obetydlig tillökning af endast 1,89 proc.

Förändring i gällande tull-lagstiftning.
(Forts.)

Såp- och tvålfabriker — hvilken näring år 1877 hade att uppvisa ett tillverkningsvärde af 1,38 proc. af samtliga fabriker — tillverkade år 1834, vid 19 fabriker, för ett värde af 165,000 kronor; år 1844, vid 16 fabriker, för 155,000 kronor, således minskning 6,06 proc.; år 1854, vid 10 fabriker, för 273,000 kronor eller en tillökning af 76,13 proc.; år 1864, vid 13 fabriker, för 1,432,000 kronor utvisade en ökning af 424,24 proc. Under frihandelsperiodens första 10 år var denna närings förkofran ringa, eller år 1874, vid 11 fabriker, ett tillverkningsvärde af 1,902,000 kronor eller ökning, emot år 1864, af 33,52 proc.; år 1875 tillverkades vid 12 fabriker, för 2,145,000 kronor, således ökning 12,77 proc.; år 1876, vid 14 fabriker, för 2,280,000 kronor, således ökning 6,29 proc. och slutligen år 1877, vid 14 fabriker, tillverkades för 2,306,000 kronor, utvisande en tillökning af endast 1,14 proc.

Oljeslagerier — hvilka år 1877 hade ett tillverkningsvärde af 1,29 proc. jemfördt med samtliga fabrikers — tillverkade år 1834, vid 43 fabriker, för 256,000 kronors värde. År 1844 ökades det samma, vid 52 fabriker, till 479,000 kronor eller 52 proc.; år 1854, vid 60 fabriker, till 1,393,000 kronor eller med 190,81 proc.; år 1864, vid 52 fabriker, hade tillverkningsvärdet ökats med 37,17 proc. eller till 1,911,000 kronor. Under frihandelsperioden företer denna näring följande förändringar: år 1874 tillverkades, vid 35 fabriker, för 2,409,000 kronor, som visar ökning med 25,53 proc.; år 1875, vid 32 fabriker, för 2,154,000 kronor eller minskning med 10,58 proc.; år 1876, vid 33 fabriker, tillverkades för 2,275,000 kronor eller en ökning af 5,61 proc. och slutligen år 1877, vid 30 fabriker, tillverkades för 2,175,000 kronor, som utvisar en minskning af 4,39 proc.

Porslinsfabriker — en år 1877 till sitt tillverkningsvärde uppskattad näring af 1,17 proc. af samtliga fabriker — hafva år 1834, vid 2 fabriker, att uppvisa ett tillverkningsvärde af 254,000 kronor; år 1844 utgjorde detta värde 363,000 kronor och hade sålunda ökats med 42,91 proc. År 1854, likaledes vid 2 fabriker, för 563,000 kronor, hade således ökats med 55,09 proc., och 1864, vid 3 fabriker, hade tillverkningsvärdet stigit till 958,000 kronor och ökats med 70,16 proc. Under den derpå följande frihandelns 10-åriga period hade denna industris tillverkning förökats så att det år 1874, vid 3 fabriker, tillverkades för 2,578,000 kronor, hvilket gör en tillökning af 169,10 proc., men denna framgång förbleknar under de derpå följande åren; emedan år 1875 tillverkningsvärdet utgör 2,594,000 kronor och ökas blott med 0,69 proc.; år 1876 utgör nämnda värde endast 1,766,000 kronor och har således minskats med 31,92 proc och år 1877 repar sig denna industri så till vida, att tillverkningsvärdet 1,955,000 kronor utgör en ökning af 10,70 proc.; men en fabrik har blifvit nedlagd.

Stearinljusfabriker: Denna industri tillverkade år 1834 för ett värde af 64,000 kronor och år 1844, vid 3 fabriker, för 101,000 kronor, utvisande en ökning af 57,81 proc. År 1854 tillverkades

Förändring i
gällande tull-
lagstiftning.
(Forts.)

vid samma antal fabriker, för 261,000 kronor, således ökning 158,⁴¹ proc. År 1864 tillverkades, vid 4 fabriker, för 496,000 kronor, utvisande en tillökning af 90,⁰³ proc. Under den nya tullagstiftningen visar denna industri följande förändringar: År 1874 tillverkades, vid 2 fabriker, för 1,543,000 kronor eller tillökning med 211,⁰⁹ proc.; år 1875, vid 2 fabriker, för ett värde af 1,356,000 kronor eller minskning med 12,¹¹ proc.; år 1876, likaledes vid 2 fabriker, visar en ökning af 5,⁰⁸ proc. eller till 1,425,000 kronor; år 1877 ett tillverkningsvärde, vid 2 fabriker, af 1,367,000 kronor eller minskning af 4,⁰⁷ proc.

Segel- och tältduks-fabriker: Visar för år 1834 ett tillverkningsvärde af 200,000 kronor vid 10 fabriker; år 1844 var, vid samma antal fabriker, värdet af tillverkningen ökad med 79 proc. eller 358,000 kronor; år 1854, vid äfven 10 fabriker, var en ökning af 48,⁰⁴ proc. eller till 530,000 kronor; år 1865, vid endast 3 fabriker, tillverkningsvärdet minskadt med 9,⁸¹ proc. till 478,000 kronor. Under första 10-års perioden af frihandels tulltaxa växer ifrågavarande industri visserligen med 134,⁷² proc. till ett tillverkningsvärde af 1,122,000 kronor men derefter förspörjes ett jemnt tillbakagående år från år; nemligen år 1875, vid 3 fabriker, nedgår tillverkningsvärdet, 980,000 kronor, med 12,⁶⁵ proc.; år 1876 nedgår samma värde, 899,000 kronor, med ytterligare 8,²⁶ proc. och år 1877, vid de 2 återstående fabriker, som då voro i verksamhet, tillverkades för 780,000 kronor, som visar en minskning af 13,²³ proc.

Hvad nu beträffar *samtliga fabriksnäringsarne* gemensamt, så befinnas deras tillstånd, under 10-åriga perioder, räknade från år 1834, vara följande:

År 1834 voro 2,021 fabriker i gång, med 14,479 egare och arbetare och ett tillverkningsvärde, upptaget till 17,105,790 kronor.

År 1844 funnos 2,362 fabriker med 16,891 egare och arbetare, och ett tillverkningsvärde af 25,214,600 kronor, utvisande en tillökning af 47,⁴¹ proc.

År 1854 funnos 2,413 fabriker, med 25,032 egare och arbetare, och ett tillverkningsvärde uppskattadt till 44,407,520 kronor, utvisande en tillökning af 76,¹² proc.

År 1864 funnos 2,411 fabriker i gång och 200 fabriker stillastående; fabriksegare och arbetare 31,406 personer och tillverkningsvärdet 71,088,079 kronor; utvisande en tillökning af 60 proc.

År 1874 funnos 2,651 fabriker i gång och 153 fabriker stillastående; fabriksegare och arbetare 62,342 personer. Tillverkningsvärdet 168,413,220 kronor, hvilket skulle utvisa en tillökning af 136,⁹⁰ proc.; men dervid är att märka: *dels* att före 1865 voro uteslutne en mängd fabriker, med ett sammanlagdt tillverkningsvärde af 16 millioner kronor, som år 1874 tillades fabriksindustrien; *dels* stegrades tillverkningsvärdet å en mängd artiklar år 1874, som förut, under en lång följd af år, varit stationära, detta har sannolikt ökat tillverkningsvärdet för samtliga fabrikat med 16 å 18 millioner kronor. Sammanlagdt gör detta en minskning i totala tillverkningsvärdet för år 1874 af 34 millioner kronor, då således tillökningen, jämförd med år 1864, endast blir 89,⁰⁸ proc.

År 1875 funnos 2,719 fabriker i gång och 165 stillastående. Egare och arbetare 63,169. Tillverkningsvärdet, 172,728,092 kronor, utvisar en tillökning af endast 2,25 procent.

År 1876 funnos 2,825 fabriker i gång och 157 stillastående. Egare och arbetare 63,584. Tillverkningsvärdet, 173,094,961 kronor, visar en tillökning af 1,37 procent.

År 1877 funnos 2,868 fabriker i gång och 144 stillastående. Egare och arbetare 62,751. Tillverkningsvärdet, 167,605,364 kronor, utvisar en minskning af 3,17 procent.

Jag ber herrarne härvid besinna en vigtig sak, nemligen värdebedömandet af de olika produkterna enligt Kommers-kollegii berättelser. Såsom jag nyss nämnde var det år 1874 som ett annat system infördes rörande värderingen af fabriksalstren, hvarigenom priset å desamma höjdes med omkring 20 procent mot hvad de varit under föregående tid; hvilket är att noga bemärka, ty hade de gamla värdena bibehållits, så hade dessa berättelser företett ett ännu sorgligare resultat.

Vid 1866 års riksdag i början af året, då den franska handelstraktaten diskuterades inom riksständen, tog jag mig friheten att till dåvarande chefen för Finans-departementet, hvilken vi till stor del hade att tacka för denna traktat, yttra följande: "Hänförd af frihandelssystemets bländande irrbloss har han, följande detta förvillande sken, fortgått på sin bana mot det mål han för sig utstakat, obekymrad om den leder öfver grusade fabriker och störtade näringar, föga aktande på om han trampar på spillrorna af Sveriges grundlagar."

I de två långa anföranden, jag vid samma tillfälle hade äran afgifva, framdrog jag bevisen derpå och dessa finnas tryckta i Ridderskapet och Adelns protokoll. Jag vill på tal härmed endast i förbigående nämna, att, när jag ville sätta mig in i diskussionen angående den franska handelstraktaten vid 1865—1866 års riksdag och dervid naturligtvis rådfrågade Ridderskapets och Adelns protokoll, så var det för mig af yttersta vikt att få reda på de yttranden rörande nämnda traktat och diskussionen öfver tulltaxans olika bestämmelser, som der förekomma och som blifvit afgifna af ledamoten i Bevillnings-Utskottet och dåvarande chefen, såsom nu, för Generaltullstyrelsen Herr Bennich. Jag fann då att af de 35 yttranden Herr Bennich hade vid nämnda riksdag, 15 rörde tulltaxan och af dessa 15 yttranden har Herr Bennich icke hunnit justera och återlemna 14.

Jag kunde således icke suga mjölken af dessa förträffliga och med öfverlägsen sakkännedom afgifna yttranden förutom af detta enda som blifvit justeradt, och får derföre särskildt begagna tillfället att bedja Herr Bennich att, om hans tid icke skulle tillåta honom att justera dessa yttranden, hvilka blifvit honom tillställda genom riddarhusets kansli, jag måtte få taga del af dem ojusterade för min enskilda uppbyggelse i mina forskningar rörande franska handelstraktatens behandling vid 1865—1866 årens riksdag. Det synes mig förvånande, att Herr Bennich med sin stora arbetsskicklighet icke haft tillfälle att justera 14 yttranden, då

Förändring i
gällande tull-
lagstiftning.
(Forts.)

jag som är en stackare mot honom, hade tid att justera 278 anföranden vid sistnämnda riksdag. Detta i förbigående.

Mine Herrar! Det finnes ett argument, som frihandelns försvarare ständigt anföra till stöd för sina åsikter, nemligen att genom frihandeln de olika produkterna blifva så *prisbilliga* för konsumenterna. Detta är nästan det enda verkliga stöd för sina åsikter, som de mäktat anföra, men jag har aldrig, så vidt jag vet, funnit, att de lyckats bevisa detta påstående, och att ständigt framkomma med samma påstående — utan att styrka det samma med bevis, låter sig icke i längden åtminstone göra. Hvad spanmålen beträffar, veta vi alla att den är tullfri här i landet. Vi veta derjemte, att priset å spanmålen har snarare fallit än stigit, synnerligast hvad hvete beträffar; men huru då förklara, att det finare brödet i Stockholm är dyrare nu än för några år sedan? Ett annat exempel skall jag äfven bedja få anföra, ty det är faktiskt. Vi komma under loppet af diskussionen om detta betänkande till en punkt, som rörer läderfabrikationen. Jag vill icke inlåta mig på diskussionen härom förr än denna punkt förekommer, men för att bevisa, att frihandlarnes åsigt om prisbillighet för konsumenter till följd af minskade eller upphörda tullar icke håller streck i afseende å en ganska vigtig konsumtionsartikel, nemligen skodon, skall jag bedja att få anföra några ord. Som detta är en artikel, hvilken hvar och en behöfver, så vida han icke, på sätt Herr Bennich vid förra riksdagen yttrade, "*skall gå i träskor och se ut som en eskimå*", så kan han icke undvara det samma; det är en nödvändighetsartikel. Nå väl! Skodon, alldeles lika beskaffade år 1865 som år 1878, hafva enligt uppgift från en af våra förnämsta skomakare betingat följande pris: "Ett par becksömsstöflor af smorläder kostade 1865 18 kronor och 1878 24 kronor, ett par grofva kängor för tjänstefolk kostade 1865 10 kronor och 1878 14 kronor, ett par vanliga stöflar med galoscher år 1865 28 kronor men år 1878 36 kronor samt slutligen ett par grofva skor för tjänstefolk 1865 12 kronor och 1878 16 kronor. På det att de af herrarne, som icke äro i någon mån öfverbevisade af denna lilla upplysning och kanske äfven tvifla på dess sanningsenlighet, vill jag för möjlighet att verificera densamma nämna, att min sagesman är skomakaremästaren Lindmark, boende vid Herkules backe. Herrarne se således, att, då priset å denna vigtiga konsumtionsartikel höjts så högst betydligt under frihandelns välsignelser och med tid efter annan minskade tullar, så har åtminstone icke i afseende å sulläder frihandeln och tullminskningen haft något välgörande inflytande för konsumenterna. Denna fråga om prisbillighet såsom en följd af tullarnes nedsättning är så vigtig, att, om icke regeringen vore så frihandelsvänlig som jag befarar att hon är, densamma borde låta sig angeläget vara att verkställa en fullt opartisk och på sakkunskap grundad undersökning, huru sig dermed förhåller, ty skulle det dervid visa sig, att det icke är sant hvad frihandelsvännerna påstå, nemligen att konsumenterna hafva nytta af denna nedsättning å tullarne, då ramlar hela deras teoretiska luftslott i kras.

Det skulle vara mycket mera att säga i denna fråga, men jag vill icke längre upptaga Kammarens dyrbara tid, ty jag vet ganska väl, att hvad än här må för närvarande sägas till fördel för andra tullåsigter och handelsåsigter samt lagstiftningen derutinnan, än de som nu äro rådande, så förklingar det utan verkan; men jag har icke kunnat låta en så vigtig fråga passera Kammaren, utan att från min ståndpunkt uttala mina betänkligheter deremot. Mina ord verka måhända icke nu, men det är med mig som med landtmannen, då han nödgas gå ut på den frusna jorden för att beså den med gräsfrö, för att erhålla skördar för kommande sommar. Likasom han väntar på värme och vårsol, som skola tina upp fälten, på det hans utsäde må bära frukt, så hoppas jag, att de ord jag här utsatt skola, när äfven hos denna Kammares majoritet frosten tinar upp och värme kommer för näringarnes nöd och betryck, spira upp och gifva skörd, genom att då andra åsigter göra sig gällande. Jag anhåller att Kammaren måtte återremittera betänkandet.

*Förändring i
gällande tull-
lagstiftning.
(Forts.)*

Herr Odelberg: Herr Sääf har, såsom nu föreliggande betänkande utvisar, i sin motion yrkat, i första punkten, att ett förslag till ny tulltaxa skall uppgöras, och i andra punkten att någon handelstraktat med främmande makt icke må afslutas förr, än den nu gällande tulltaxan blifvit reviderad. Hvad den första frågan beträffar, så är det visserligen sant, såsom det Tillfälliga Utskottet yttrat, att en tullkomité för närvarande finnes tillsatt. Detta vet jag också, men huruvida denna komité ännu afslutat sitt arbete är mig icke bekant. Jag tror dock, att så är förhållandet, men med den sammansättning, som denna komité haft, så, ehuru jag hyser all möjlig aktning för de personer, som sitta i densamma, måste jag dock erkänna, att jag icke af denna komité väntar att få ett betänkande, som öfverensstämmer med mina åsigter.

Denna fråga anser jag emellertid vara af en underordnad vigt, emedan någon särskild olägenhet icke kan följa deraf, om en förändrad tullagstiftning sker vid denna eller en följande riksdag. Att tullagstiftningen skall undergå en förändring i protektionistisk anda, derom är jag likväl fullt öfvertygad, och det kan således icke vara för mig utaf någon vigt, om detta sker något förr eller något senare. Hvad jag deremot hufvudsakligen afser, det är ett bifall till den senare punkten i Herr Sääfs motion. Om den traktat, som den 16 Februari 1865 afslöts med Frankrike, kommer att förnyas på en längre tid af 10—12 år, är jag fullt öfvertygad om, att vårt finansiella obestånd är alldeles säkert. Det är således denna traktats förnyande jag hufvudsakligen önskar motarbeta. Jag har i det Tillfälliga Utskottets betänkande läst en liten punkt, som lyder sålunda: "efter Utskottets åsigt saknas all anledning till antagande deraf, att Kongl. Maj:t skulle afsluta en ny förändrad handels- eller sjöfartstraktat med främmande land, utan att Riksdagen får tillfälle till pröfning deraf derigenom att dess samtycke förbehålles."

Förändring i
gällande tull-
lagstiftning.
(Forts.)

Jag finner således, att hvad Utskottet hufvudsakligen söker trösta folk med det är att en förändring i hela den nu gällande traktaten icke skall ega rum. Jag för min del är deremot alldeles öfvertygad om, att det icke är en förändring i denna traktat som är förderlig, utan att det är sjelfva traktaten oförändrad som är skadlig.

Det torde vara herrarne bekant, att den statsman i vårt land, som ledde förhandlingarne, då denna traktat afslöts, var en stor vän till det fria utbytet. Han hade troligtvis i sin ungdom läst de afhandlingar i frihandelsrigtning, som då förekommo i en talangfullt redigerad tidning, och han hade kanske också studerat Bastiat. Allt nog, han var öfvertygad om, att det bästa för vårt land vore, om frihandeln utsträcktes till dess yttersta gräns, och hvad han åstadkommit i den rigtningen, ber jag att med några siffror få visa. Sedan 1857 hafva vi haft två tulltaxor i frihandelsrigtning. 1857 års tulltaxa gaf frihet till införande af landtmanna-produkter och åtskilligt annat. Tulltaxan af år 1863 satte ytterligare ned tullen å en och annan af de tullpligtige artiklarne, men 1865 års tulltaxa, sådan den uppgjordes genom franska traktaten, gick långt utöfver de båda föregående. Såsom ett bevis på, huruledes tullsatserna i allmänhet behandlades i sammanhang med afslutandet af den franska traktaten, får jag meddela följande uppgifter å tullsatserna på diverse artiklar enligt 1863 års tulltaxa och enligt franska traktaten:

	Enligt 1863 års tulltaxa.	Enligt franska traktaten.
tull å hattar	2,00 per styck.	0,40 per styck
“ bijouterivaror	0,75 “ skålp.	0,35 “ skålp.
“ garn af linne	0,25 “ “	0,10 “ “
“ “ ylle.....	0,15 “ “	0,10 “ “
“ “ bomull.....	0,12 “ “	0,08 “ “
“ väfnader, siden.....	6,00 “ “	1,50 “ “
“ “ ylle	1,50 “ “	0,75 “ “
“ “ bomulls-	1,50 “ “	0,25 “ “
“ “ lärfts-	1,00 “ “	0,75 “ “
“ spetsar och blonder	6,00 “ “	1,50 “ “
“ snörmakeriarbeten	4,00 “ “	1,50 “ “
“ slipade spegelglas	0,18 “ “	0,10 “ “
“ porslin, äkta, hvitt.....	0,20 “ “	0,10 “ “
“ “ förgylt eller måladt	0,40 “ “	0,20 “ “
“ solfjädrar	3,00 “ “	0,50 “ “
“ perukmakeriarbeten	6,00 “ “	0,50 “ “
“ vin, alla slag, i fat	0,14 “ “	0,07 “ “
“ “ “ på buteljer..	1,75 per kanna	0,55 per kanna.
“ hudar, läder.....	0,25 “ skålp.	0,06 “ skålp.

Det synes, som om man varit angelägen, att i alla möjliga brancher få tullsatserna nedsatta, och såsom herrarne hört, gälde detta just sådana artiklar, som förbrukas af de förmögnare klasserna. Att, då sådana förmåner genom denna traktat bereddades den franska nationen, åtskilliga fördelar också skulle beredas oss,

var naturligt. Jag vill nu icke tala om den del, som angick sjö-*Förändring i gällande tull lagstiftning.* farten, dermed hänger nemligen så tillsammans, att Frankrike hade, samtidigt med det underhandlingarne om traktaten med oss pågingo, beviljat samtliga andra sjöfarande nationer åtskilliga större friheter, än de som genom traktaten förbehållits oss. Derför måste en ny underhandling ske för att bereda oss samma friheter hvilket ock lyckades. Hvad nu sjelfva handelstraktaten beträffar, så hade Frankrike ett eller annat år förut ingått traktater med England, Belgien och Tyskland, i hvilka traktater Frankrike medgifvit en behöflig nedsättning i en och annan artikel, enär den franska tullen för dessa artiklar var ofantlig hög. Samma tullen nedsättningar, som kommit ifrågavarande nationer till godo, medgafs äfven oss, men alldeles ingan adra, då jag bland artiklar, på hvilka vi åtnjuta tullfrihet icke tager i beräkning sådant slarf, som icke är eller någonsin kan blifva föremål för handel med Frankrike. Jag har författningen om den franska handelstraktaten med mig och skall bedja att för herrarne få omnämna åtskilliga af de tullsatser, som denna traktat innehåller för införsel i Frankrike.

För stångjern betalas	6 fr.	pr 100 kilogr. =	1, ⁸⁸	pr ctr.
“ jernplåt	7 fr. 50 cent.	“ “ “ =	2, ²⁹	“ “
“ stål	13 fr.	“ “ “ =	3, ⁹⁸	“ “
“ plåtar af stål	25 fr.	“ “ “ =	7, ⁶³	“ “
“ synålar af stål	200 fr.	“ “ “ =	61, ²⁸	“ “

Naturligtvis kan icke mycket af dessa artiklar införas till Frankrike från Sverige. Frankrike tager också icke mera jern af oss än som behöfves till förfärdigande af finare arbeten. Å redskaper och maskiner äro tullsatserna mycket höga. Så t. ex. är tullen för

lokomotiver eller lokomobiler	10 fr. pr 100 kilogr. =	3, ⁰⁶	pr ctr.
ångpannor af stålplåt.....	25 “ “ “ “ =	7, ⁶³	“ “

Af trävaror äro brännved och byggnadsvirke tullfria enligt franska traktaten, ehuru de i den afhandling rörande tullsatserna, som genom den nuvarande tullkomiténs föranstaltande äro utgifven, omtalas såsom tullbelagda. Emellertid äro begge dessa artiklar fria enligt traktaten. Sedan komma åtskilliga artiklar, hvilka också äro tullfria, nemligen båtshaksskaft, högaffelskaft och skaft till tjärborstar, träkol, vide i knippor, rot till viskor, ljung till viskor, oarbetad, tomma laggkärl med band af trä, vanliga qvastar, åror och årännen, spadar, tjuvfor, räfsor samt skaft till verktyg af trä; vidare färsk sötvattensfisk, torra skälskinn, ben, hofvar och klöfvar m. m. Herrarne torde finna, att icke någon af dessa sist uppräknade artiklar varit eller kan blifva föremål för någon handel med Frankrike. Vidare är tullen för träskor, vanliga 12 fr. pr 100 kilogram, målade eller lakerade 25 fr. pr 100 kilogram. Det synes häraf, huru omsorgsfullt Frankrike vetat att i alla riktningar skydda sin industri.

Under hela den tid, som förflutit sedan denna författning infördes, har det utgjort föremål för min förvåning, att densamma någonsin kunnat af Riksdagen godkännas, likasom att den blifvit

*Förändring i
gällande tull-
lagstiftning.*
(Forts.)

i allmänhet med beröm omnämnd såsom något lyckligt, som det vore ganska illa att blifva af med. Jag deremot är af en alldeles motsatt åsigt. Om de, som finna denna traktat vara af någon nytta för landet, haft någon fördel af densamma, skulle jag icke sagt något derom, men då det visat sig, att vår export till Frankrike högst obetydligt ökats relativt till den betydliga stegring som exporten i öfrigt erhållit, kan jag icke finna, att densamma medfört några fördelar för vår export. Jemföra vi dessutom Frankrike såsom exportort med England, så är förhållandet, att utaf de exportartiklar, som äro de väsentligaste, nemligen jern, trä och hafre, Frankrike mottager ungefärligen blott en femtedel af hvad som deraf exporteras till England.

Kammaren är för närvarande så fåtalig, att jag icke anser det rådligt att yrka på ett bifall till Herr Sääfs motion, hvarföre jag tager mig friheten yrka återremiss af betänkandet, på det att detsamma må kunna behandlas, då Kammaren är talrikare samlad.

Herr Bennich: Jag lofvar redan på förhand att, så vidt det är mig möjligt, undvika allt skämt och att för min del icke förlänga diskussionen, såsom en eller annan föregående talare gjort. Om jag icke dess mindre någon enda gång skulle komma att göra mig skyldig till att med skämtets vapen bekämpa den ärade representanten på elfsborgsbänken, så är det hans egen skuld, icke min.

Den förste ärade talaren har liksom de senare förebrått Bevilnings-Utskottet dels att Utskottet försökt tiga ihjäl den motion, som nu är föremål för behandling i första punkten, dels också att Utskottet på ett snöpligt, ja "tarfligt" sätt behandlat den. Hvad den första förebräelsen beträffar, så tror jag, att den är så mycket mera oförtjent, som Utskottet vid behandlingen af motionen redogjort för de deri framställda yrkanden; och då motionen finnes tryckt och blifvit utdelad bland Riksdagens ledamöter, vet jag icke, hvartill det skulle tjenat, att Utskottet refererat hela dess innehåll. Mångskrifveri är ju något, som Riksdagen icke tycker om. Att betänkandet icke kunnat tillfredsställa de ärade talare, som hittills haft ordet, är lätt förklarligt och jag vet icke, huru det skulle varit möjligt att skriva ett betänkande, som vunnit deras godkännande, så vidt icke Utskottet skulle hafva skrivit mot sin egen öfvertygelse, då ju dessa talare äro protektionistiskt sinnade, men Utskottet icke hyser dylika sympatier.

För öfrigt har Utskottet tillåtit sig att hänvisa till det betänkande i en likartad fråga, som afgafs vid sista riksdagen. På detta betänkande nedlades mycken omsorg och om det också icke var med framgång eller af beskaffenhet att kunna vinna bifall af Friherre Klinckowström, så ansågs det likväl vara förtjent af den uppmärksamhet, att utlåtandet — utan min förskyllan, det kan jag försäkra — blef öfversatt och meddeladt engelska parlamentet, hvilket väl må anses innebära vittnesbörd derom att det icke var så underhaltigt, som herrar klandrare inom vår riksdag vilja påstå. Dermed må emellertid vara huru som helst: Utskottet får

väl bära tyngden af de förebråelser, som träffa detsamma för dess skriftsätt. *Förändring i gällande tull-lagstiftning.*
(Forts.)

Det har blifvit klandradt, att en komité finnes nedsatt för en revision af tulltaxan och för ingenting annat än att verkställa en erforderlig revision. Hvad vill man begära mera? En *erforderlig* revision synes mig vara allt som kan fordras, ty onödigt arbete har jag icke föreställt mig, att Riksdagen önskar att någon komité skall få uppdrag att utföra. Det sätt, hvarpå denna komité sökt att utföra sitt arbete, har icke varit sådant som det, hvarmed man, enligt hvad Friherre Klinckowström uppgaf, i Tyskland skulle gå till väga, att man nemligen skiekar ut skriftliga frågor endast till näringsidkare för att få deras svar; ty frågor man åt ett enda håll, så vet man någorlunda på förhand hvad svar man får. Komitén har hört både industriidkare och förmedlare af varuutbytet, med ett ord personer, som hafva olika intressen, för att på grund af denna mångsidiga undersökning draga sina slutsatser. Om komitén icke velat blindt tro på allt hvad näringsidkarne uppgifvit, så må det ursäktas komitén, emedan den från förra tider har någon erfarenhet om betydelsen af sådana ensidiga meddelanden.

Våra näringsars betryck är beroende af vår tull-lagstiftning, är den sats, som framhölls af talaren på elfsborgsbanken på samma gång som han påstod, att tull-lagstiftningens första uppgift är att skydda landets näringar. Jag är icke fullt ense med den ärade talaren om att tull-lagstiftningens förnämsta uppgift är den af honom nämnda, utan jag söker tull-lagstiftningens förnämsta uppgift deri att skaffa statsverket de inkomster som genom tullen behöfva upptagas; och detta är en så gammal uppfattning att den är precis densamma, som gjorde sig gällande i vår första af mig kända tullförfattning, utfärdad i Gustaf den förstes tid. Det blef en senare tid förbehållet att göra gällande den uppfattningen, att tull-lagstiftningen borde företrädesvis få en annan uppgift, nemligen att skydda näringarne, men denna mellantidsuppfattning har redan länge varit på återgång. Att i närvarande tid, då näringarne lida och det ekonomiska tillståndet i hela världen är tryckt, den tanken åter vill göra sig gällande, att man med tull-lagstiftningen kan åstadkomma några stora under till kurerande af det onda; det är alls icke något märkvärdigt fenomen. Hvar och en torde inom sin krets hafva erfarit, att den, som lider af någon svår plåga och icke vill med tålmod söka naturliga hjälpmedel för sitt lidande, slutligen, då de vanliga läkarne icke nog hastigt kunna åstadkomma någon lindring i hans onda, vänder sig till quacksalvare och kloka gubbar, som skola rädda honom. Så är det äfven — jag vågar påstå det — med vårt betryckta ekonomiska tillstånd, att när man icke vill se de naturliga orsakerna samt söka och afbida de naturliga hjälpmedlen, så tror man sig kunna finna dem i tull-lagstiftningen, som dock icke kan hjälpa. Orsaken till vårt ekonomiska betryck har varit på tal mer än en gång förut och den torde hufvudsakligen ligga deri att vi haft en briljant period, under hvilken vi öfverskattat våra krafter, bundit fast

*Förändring i
gällande tull-
lagstiftning.*
(Forts.)

våra kapital i jernvägar och andra industriella anläggningar, allt i den illusion att den goda tiden skulle fortfara, och när sedan sämre konjunkturer kommit, så befinnes det att vi icke få den afkastning af våra nedlagda penningar som vi påräknat. Men skall tull-lagstiftningen hjälpa oss att få igen våra kapital? Skall en tvinsot hjälpas med en svältkur? Det är detta man vill, när man genom förhöjd beskattning vill förbättra den ekonomiska ställningen. Detta är en af de motsägelser, till hvilka talaren på elfsborgsbanken gjorde sig skyldig.

Det andra ändamålet med tullagstiftningen är att bereda staten inkomster, och detta erkänna till och med frihandlarne, sade han och tillade: men det är obarmhertigt att genom konsumtionsafgifter på de fattigare klasserna företrädesvis taga ut statens inkomster; och han redogjorde vidare huru de politiskt rättslösa i vårt land blifvit under de sista 50 åren oerhördt belastade med nya afgifter, från cirka 4 millioner kronor i början af 1830-talet till omkring 35 millioner kronor i slutet af 1870-talet.

I förbigående vill jag erinra att, har vår "politiskt rättslösa" befolkning under dessa 50 år tilltagit så i välmåga, att den nu bär 35 millioner i beskattning mot 4 millioner för omkring 50 år sedan, så bevisar det åtminstone icke, att vår ekonomiska lagstiftning gått i en riktning, som undergrävt de "politiskt rättslösas" välbefinnande. Men vill man, såsom friherre Klinkowström, förneka, att de politiskt rättslösa äfven skola bidra till fyllandet af statens behof genom tull, huru kan man då fordra att de skola skatta genom skyddet för näringarne? Är det till de lyckligare lottade näringsidkarne de skola skatta? Det är då kanske icke längre något våld mot de politiskt rättslösa, när icke staten får inkomsten, utan näringsidkarne taga den.

Den ärade talaren nämnde något vidare om våra näringars sjunkande tillstånd. Jag har berört detta redan förut. Men är det icke naturligt och förekommer det icke i hela världen och i alla grenar af mensklig verksamhet, att framgång och motgång skifta om. Under vissa perioder hemta vi rikare skördar af vår jord, högre afkastning af vår industri, och under andra perioder inträder stagnation eller går det ena som det andra tillbaka. Detta ligger så i hela verldsordningen, att ingen lagstiftning kan förhindra dylika förändringar och jag vågar säga, att det ligger en välsignelse deruti. Skulle det oupphörligen gå framåt, så inträffade förr eller sednare, det der "luxuösa frasseriet" för en del af menskligheten och det förskräckligaste betryck för proletariatet. Klasserna emellan blefve skilnaden olidlig. Det är i naturens ordning väl sörjdt för att det icke beror på oss att olikheterna medborgarne emellan utjemnas och jag ser deri en försynens skickelse.

Det meddelades af talaren på elfsborgsbanken en mängd statistiska uppgifter angående olika fabrikers stigande och fallande. Han gick verkligen så långt i sina medgifvanden, att till och med år 1874 fabrikerna visat de bästa resultat, men efter 1874 hafva de burit sig mindre väl. Men steg näringslivet ända till 1874, så

måtte det väl icke varit tull-lagstiftningen, som hindrat utvecklingen, eftersom denna lagstiftning stått oförändrad sedan år 1865.

Och nu komma vi till den olyckliga franska handelstraktaten. När denna förekom till behandling hos dåvarande Rikets Ständer, hade jag icke den äran att vara ledamot af Bevillnings-Utskottet. Såsom sådan har jag derföre icke kunnat anföra något hos Ridderskapet och Adeln. Jag var i den politiska debatten helt och hållet en *novus homo* och af en viss blyghet ansåg jag — jag anser så ännu — att mina yttranden icke voro af det värde, att de förtjenade att gå till efterverlden. Helt annat med Friherre Klinckowström, som redan då var en gammal politiker med stor erfarenhet och utan brist på tillförsigt. Jag har här i min hand 1865 års riksdagsprotokoll hos Ridderskapet och Adeln. Att meddela många referat ur Friherre Klinckowströms då afgifna yttranden, skall jag icke, men jag kan icke underlåta att meddela Kammaren en enda liten episod, emedan den är belysande för Friherre Klinckowströms hela uppfattning och skarpsinnighet.

Han har i dag profeterat, att, om vår tull-lagstiftning icke ändras, blifva landets näringar grusade. Men huru profeterade han icke år 1865? Sedan han med den utmärkta sorgfällighet och stora flit, som alltid karakterisera hans arbeten, redogjort för, bland annat, de pris, hvartill franskt hvitbetsbränvin såldes inom de olika trakterna af Frankrike och sedan han påstått och efter sin uppfattning fullkomligt ådagalagt, att sådant bränvin skulle till följd af traktatens obestämda och illa affattade ordalydelse — ty ingenting är i Friherre Klinckowströms tycke väl affattadt — komma att införas i Sverige under namn af druffbränvin, samt han, efter att hafva deducerat detta, yttrat att den ifrågasatta surtaxen af 15 öre icke skulle kunna hindra denna införsel, säger han: "Innan jag lemnar detta ämne, kan jag icke underlåta att uttala min öfvertygelse derom, att det franska bränvinet, med den lättnad, som blifvit gjord för dess införande till Sverige, skall undertrycka och omöjliggöra tillverkningen af svenskt bränvin."

Detta var 1866 i Februari. Traktaten blef godkänd af Riksdagen, dess obestämda innehåll står qvar i denna stund. Har svenska bränvinstillverkningen varit omöjlig under denna tid? Är det en grusad näring som Herr Friherren ser? Här tillverkas 16, 17, ja 18 millioner kannor om året, Gudi klagadt, alldeles för mycket. Icke har man hört, att denna näring blifvit undergräfd. Jag är för min del öfvertygad, att Friherre Klinckowströms spådomar nu hafva lika liten utsigt till uppfyllelse i framtiden som hans spådomar 1866 i afseende å bränvinstillverkningen.

Det finnes en sats, säger Friherre Klinckowström, den enda som frihandlarne egentligen kunna framhålla med något hopp om godkännande, och det är den, att nedsättningar i tullafgifter föranleda prisbillighet; men till och med denna sats förnekar han. Det är en alldeles obegriplig motsägelse som genomgår den ädle Friherrens tankegång. Han vill hafva höga tullar på hvad som skall införas för att stäfja lyxen och frässeriet, för att skydda våra näringar. Den högre tullen kan väl icke uträtta alla dessa

Förändring i
gällande tull-
lagstiftning.
(Forts.)

Förändring i gällande tulllagstiftning.
(Forts.)

underverk med mindre att den ökar prisen på de artiklar, som ingå i vår luxuösa lefnadsordning; men ökas prisen genom förhöjda tullavgifter, så måtte prisen väl nedsättas genom nedsatta tullavgifter. Eller är det blott förhöjningarne som hafva en underbar verkan på varuprisen? Om den ädle Friherren ville försöka att sätta sig in i samma lugna åskådning af förhållandena som vi andra dödliga, så måste han väl medgifva, att endera är rätt: antingen hafva tullavgifterna ingenting att göra med prisen eller och verka de på prisen så att: nedsatta, sätta de ned prisen, höjda, öka de dem. Är det nu så, måtte väl frihandlarne hafva rätt, när de påstå, att tullnedsättningar föranleda prisbillighet. Detta hindrar dock alls icke att andra omständigheter kunna komma emellan, som motverka resultatet af tullnedsättningar. Det blir t. ex. ett år missväxt på kaffe. Konsumtionen af denna artikel ökas stadigt i hela världen; efterfrågan blir större och detta verkar en prisstegring. Men denna skulle hos oss naturligtvis blifva så mycket högre som prisets stegring på världsmarknaden plus tullen. Detta är nu ett axiom, men icke för Friherre Klinckowström.

Min gamle ärade vän på stockholmsbanken har också nu såsom alltid funnit såväl den franska traktaten som hela den nyare tidens riktning i handelspolitiken vara för vårt land förderlig. Jag vill så ogerna ingå i någon kontrovers med honom och jag tror, att hvad jag redan anfört till bemötande af några utaf Friherre Klinckowströms satser kan i sin mån få tjena till svar också på Herr Odelbergs anförande.

Den förhoppning, som Friherre Klinckowström slutligen uttalade, att det frö, han nu utsått på frusen mark, framdeles skall spira upp och bära frukt, denna förhoppning önskar jag aldrig må gå i verkställighet, men om den det gör, hvilket till följd af vexlande opinioner nog kan under någon brydsam tid inträffa, så skall jag likväl icke mycket sörja deröfver, emedan jag är öfvertygad, att sådana irrsteg på den ekonomiska lagstiftningens väg snart rättas igen. Man kommer underfund med att de voro icke gagneliga hvarken för fosterlandet eller för de politiskt rättslösa eller för våra näringar.

Jag hemställer om bifall till förevarande punkt.

Många ledamöter yttrade härtill bifall.

Herr Lindström: Då jag under loppet af det föredrag, den andre talaren i ordningen höll, begärt ordet, tvekar jag nu, sedan jag fått det, att begagna mig deraf, dels därför att det möjligen skulle kunna hända mig att, då jag icke delar hans åsigter, jag kunde komma att icke inrangeras bland de "förnuftiga politiska väsenden", hvilka han helst önskade se i denna Kammare, dels äfven därför, att de åsigter, som han uttalade, hafva blifvit på ett lika genomfördt som förträffligt sätt upptagna och vederlagda af den talare, hvars framställning nyss helsades af Kammarens bifallsrop.

Då jag emellertid nu har ordet, men finner en högst ringa efterskörd att göra då jag önskade att upptaga några af den ärade elfsborgsrepresentantens argument, skall jag likväl bedja att i största korthet få upptaga några, som dels icke blifvit af den siste talaren bemötta, dels möjligen förtjena att ytterligare belysas.

Vörändring i gällande tulllagstiftning.
(Forts.)

Det synes mig som om den ärade talaren, hvilken nu ställer sig på en uppenbart protektionistisk ståndpunkt, hvilket han för öfrigt under hela sitt politiska lif gjort, enligt hvad han sjelf erkänt, skulle hafva förbisett åtskilliga omständigheter, som i denna tid dock icke böra förbises, omständigheter, hvilka föranledt de yttringar af missnöje med vår nu varande tulltaxa, som gjort sig gällande om de fordringar, som man på den samma ställer för att söka undanröjda olägenheterna af det bestående, olägenheten af hvad man velat kalla ett ekonomiskt betryck. Vi känna alla att under dessa tider genomgår en ganska stark opinionsström icke blott vårt land, utan äfven alla öfriga europeiska länder, i hvilka man syftar derhän att åstadkomma en rubbning i de friare grundsatser, som hittills gjort sig gällande rörande det fria varuutbytet nationerna emellan, och det är för denna ganska starka opinion, som man nu söker inlägga bevekande ord för att förmå äfven svenska Riksdagen att bryta mot de friare grundsatser, som hittills gjort sig gällande i fråga om vår tullagstiftning, synnerligen efter det nuvarande statsskicket införande, och sålunda bereda en återgång till den gamla protektionistiska ståndpunkten samt beröfva oss den lilla frihet, vi ännu hafva kvar. Hvarifrån kommer då denna opinionsström, om icke just ifrån det missnöje, om hvilket den siste talaren yttrat sig och hvilket, då det icke vet hvart det skall vända sig för att vinna förbättring i de nuvarande förhållandena, kastar sig öfver det närmaste föremål det kommer åt och tror sig genom ändringar i tulltaxan kunna åstadkomma det botemedel, som för visso på helt annat håll måste sökas. Är det icke rätt märkligt att de lyckliga konjunkturer, af hvilka icke minst vårt land under det sista decenniet kommit i åtnjutande, nått sin höjdpunkt just under inverkan af den så mycket förkättrade frihandelspolitiken och att under denna tid det protektionistiska ropet allt mer tystnat och dermed liksom velat tyst erkänna de fria principernas nytta och välgörande verkan på våra näringars utveckling, fastän det nu låter på annat sätt. Den omkastning, som nu gifver sig tillkänna i åsigtorna, har också icke kommit längre än till talet om de olika grundsatserna. Annu har icke något land sökt att i allo tillämpa eller återgå till protektionismen och det må vara tillräcklig tid för svenska Riksdagen att i det fallet göra något sedan man fått se hvad andra lyckligare lottade länder komma att besluta. För min del tror jag, att det kommer att stanna vid dessa lösa opinionsfläktar och intet vidare, ty jag tror, att både i vårt land och i öfriga länder skall det sunda förståndet till sist göra sig gällande. Må hända har dock den författare (Seroy Beaulieu) rätt, som uti en här i dag utdelad broschyr yttrat följande ord: "frihandelsidéernas

*Förändring i
gällande tull-
lagstiftning.*
(Forts.)

seger skulle måhända bäst och hastigast befrämjas, om protektionismen fick för någon tid komma till väldet i de europeiska staterna. Ty derigenom skulle inom handeln och industrien framkallas ett så kaotiskt tillstånd, att man snart skulle nödgas återgå till frihandelssystemet.“

Ja, icke är det omöjligt, att, om dessa agitationer fortsättas, man kan få till stånd ett så kalladt tullkrig nationerna emellan, hvilket visserligen icke skulle blifva för dem sjelfva mindre fördande än hvilket annat krig som helst, men först då man kommit derhän må det vara tid att tillse, hvilket steg från vårt lands sida bör tagas, vare sig att det befinnes nödvändigt att för repressaliers skull ingå på ett protektionistiskt system, eller för att så medelst tilltvinga sig fördelar af andra nationer med hvilka man har handelsgemenskap. För närvarande tror jag, att våra hufvudsakligaste näringar icke behöfva det s. k. skyddet. Jag tror, att jordbruket likasom bergs- och skogsbruket undansäga sig detta skydd; och hvilka äro då våra mest naturliga och största näringar om icke dessa? Men för att dessa näringar skola ega bestånd och ytterligare förkofras fordras, att de sättas i tillfälle att producera billigt, och det kan icke ske, om man sätter tull på de artiklar, som ingå i det allmänna lefnadsbehovet. Ty hvad är det som från protektionistisk synpunkt fordras? Jo, icke tull endast på några öfverflödsartiklar, utan en högre tull på våra förnämsta lefnads- och husbehöfsartiklar. Deraf kan icke annat följa än att, i samma mån alla lefnadsförnödenheter fördyras, blir arbetet fördyradt, och när arbetet fördyras för näringarna och industrien, så följer deraf att vi icke med framgång kunna längre konkurrera, icke sälja lika billigt som andra nationer. Talaren på elfsborgsbanken satte såsom hufvudändamålet för en tulltaxa i första rummet, att den skall utgöra skydd för inhemska näringar och i andra rummet att bereda staten inkomst. Om det af denna talare använda uttrycket "antiqverad" kan användas om en åsigt, så är det just om sådana åsikter. Det finnes väl icke heller något land, der en sådan åsigt om tullagstiftningens hufvudändamål gjort sig på allvar gällande. Man har visserligen på en afväg kommit att låta tullsatserna i andra rummet få till ändamål att skydda näringarna, men detta kan icke vara tullagstiftningens hufvudändamål, om man också under vissa tider har kunnat försvara detta ändamål såsom ett biändamål. England, säger den ärade talaren, skulle icke behöfva ett sådant skydd, men hvarför skulle då Sverige, som är i främsta rummet ett spanmålsproducerande och jordbruksidkande land, behöfva detta skydd för sina artiklar? Jag kan icke inse det.

Men utom dessa två ändamål, som skulle finnas för en tulltaxa, har den ärade talaren anført ett tredje, och det skulle vara att hämma lyxen och öfverflödet i landet, en mängd utsväfningar och frässeri. Att tulltaxan bör tjena till ett sådant syfte, det må väl vara en än mera antiqverad åsigt. Det fans en tid i vårt land, för 100 år sedan, då man sökte att på en annan väg, ehuru fruktlost, stäfja lyxen. Jag fruktar, att, om man ville begagna tull-

taxan för sådant ändamål, så skulle inträffa detsamma, som var anledningen till att man på sin tid nedsatte en mängd tullsatsers hos oss, nemligen tullförsnillning och smuggeri, ett demoraliserande ondt, som man ej bör önska åter. Dessa voro de tre ändamål, som den ärade talaren ansåg en tulltaxa bör ega.

Men ännu ett fjerde framskyftar, som likvisst icke fullt klart blifvit framhållet såsom ett ändamål, men som tydligt framgår af en mängd yttranden i tidningar och broschyrer, nemligen att skydda landet från att dit införas dåliga varor, underhaltiga produkter, hvilka det skulle vara skadligt för landet att begagna, såsom t. ex. dåligt läder. Och hvarför skulle icke dit räknas äfven trichinhaltenigt fläsk och en mängd väfnader af dålig beskaffenhet, hvilka införas i landet? Icke kan väl Riksdagen göra sig genom tulltaxan till förmyndare för enskilde samhällsmedlemmar eller söka att ingripa i individernas frihet. Men detta är likväl ett ändamål, som af många sättes högt och till hvars vinnande tulltaxan skulle tjena såsom medel. Den undersökning af frukterna af friare handelsgrundsatser, som nu skulle vara i görningen i främmande länder, och som, om jag rätt uppfattat talaren på elfsborgsbänken, fått sina förnämsta målsmän i Tyskland, skulle gå så noggrant till väga, att man till och med genom utsändande af s. k. frågoböcker skulle erhålla industriidkarens svar på åtskilliga frågor, som naturligtvis vore uppställda på sådant sätt, att svaren icke kunde utfalla på mer än ett vis. Ätminstone kan man antaga att svaren skulle blifva tillfredsställande för det intresse, som gör sig mest besvär att få svaren sådana man önskar dem; men de skulle blifva lika vilseledande som de upplysningar, hvilka af åtskilliga industriidkare i landet blifvit afgifna i broschyrer, som utdelats i Kammaren. På sådana upplysningar kan man icke bygga ett fullt tillförlitligt omdöme, och om den fullständigare revision af en komité, sammansatt såsom den ärade talaren önskade, för att yttra sig om frågor i förevarande ämne skulle komma att bygga sina slutsatser på sådana lösa grunder, så må man väl bedja att blifva bevarad för att få se en sådan komité komma till stånd. Jag förstår icke hvad som gifvit talaren anledning att tro, att den komité, Kongl. Maj:t tillsatt och som måste antagas bestå af både praktiske och med full sakkunskap begåfvade personer, skulle förbise någon enda omständighet af dem, som kunna andragas mot frihandelsgrundsatsernas tillämpning i vårt land, och då denna komité fått uppdraget att åstadkomma "*erforderlig*" revision af tulltaxan, så kan jag icke heller förstå, att detta uppdrag behöfver utesluta möjligheten af att denna revision äfven blir så "*omfattande*", som samme ärade talare åsyftade. Om det ekonomiska betrycket för vissa industrigrenar skulle härleda sig från den nuvarande tulltaxans bestämmelser, så frågar jag hvarför, då t. ex. väfnadsindustrien, som i vårt land åtnjuter ett öfver höfvan högt skydd, det oaktadt befinner sig bland de klagandes antal och hvarföre icke den i dessa tider står sig bättre än den gör. Det är att märka, att vår nuvarande tulltaxa, öfver hvilken så många klaga att den innehåller för litet skydd

*Förändring i
gällande tull-
lagstiftning.
(Forts.)*

*Förändring i
gällande tull-
lagstiftning.
(Forts.)*

för landets industriidkare, likvisst innehåller så många ganska höga skyddsbestämmelser, att man snarare må förvåna sig öfver att icke Bevillnings-Utskottet, som haft att granska tulltaxan, gjort sitt bästa för att nedsätta dessa skyddsafgifter och derigenom satt landets innevånare i tillfälle att kläda sig billigare än hvad nu är förhållandet. Den ärade talaren förbiser att staten som väl har till uppgift att skydda och omhägna hvarje för landet nyttig och naturlig näring, likvisst bör göra detta på ett sätt att likställighet iakttages, att kyrkan, så att säga, ställes midt i byn, att ej några näringar lida skada och förfång till fördel för andra, med ett ord, så att landets sannskyldiga intressen på det hela tillgodoses. Ty vi böra icke glömma hvad vi redan från Aristoteles tid lärt oss, eller "att det hela är större än hvar och en af dess delar". Så är ock samhället och dess intresse i sin helhet förmer än några individers privatintressen. Icke hafva väl heller industriidkarne här i landet skäl att klaga öfver någon våldsamhet i fråga om skyddstullarnes nedsättning, ty redan för ett tjugutal af år sedan finga de påminnelser om hvad som komma skulle, och sedan dess hafva Riksdagarne varit mycket beskedlige mot dem och endast småningom samt jemförelsevis obetydligt sänkt dessa tullsatser.

Samme talare har uppvaktat oss med en mängd siffror, som skulle ådagalägga, huru ofördelaktigt den så kallade handelsbalansen ställer sig för landet. Dessa siffror kunna visserligen vara af värde och låta ganska bra, då man lägger fram dem; men det är ofta svårt att under en debatt bemöta sådana uppgifter oförberedd som man är, på hvad som komma skall och ej egande till hands alla materialier, som behövas för en vederläggning. Med de anförda siffrorna kan man lätt bevisa motsatsen af hvad den ärade talaren vill hafva bevisadt.

Vidare har samme talare med siffror velat visa, att nuvarande tulltaxebestämmelser i afseende på åtskilliga artiklar åstadkommit den märkeliga effekt, att landets innevånare nu äro underkastade 30 millioner högre skatt än för ett 20-tal af år sedan. Om det så förhåller sig, att landets invånare nu bidraga till statsbehovets fyllande med 30 millioner kronor mer än för 20 år sedan, bevisar väl detta endast, att landet under denna tid så förkofrat sig i välstånd, att det kan bära denna större börda, hvilken börda det frivilligt åtagit sig, emedan större delen utgöres af konsumtions-skatter. Detta lyckliga tillstånd framdrager nu talaren såsom bevis för sina påståenden men glömmet dervid, att, om vi skulle återgå till den tid, då dessa skattebidrag utgjorde blott 5 millioner, skulle vi komma in i förhållanden, som icke ens från talarens synpunkt kunna vara önskvärda.

Näringarnas bedröfliga ställning är egentligen det hufvud-thema, på hvilket man nu spelar, och för att åstadkomma en förbättring vill man ändra tulltaxan. Man vill skriva till Kongl. Maj:t om behovet af en revision af tulltaxan i den omfattning och af den beskaffenhet, att man derigenom skulle bereda en återgång till den protektionistiska ståndpunkten. Men när man talar

om näringarnas bedröfliga ställning, bör man göra sig klart, hvilka näringar det egentligen är, som kunna sägas befinna sig i en sådan ställning. Är det tillverkningen af sådana artiklar, som i vår tulltaxa äro belagda med tull och således gifva statsinkomster, eller sådane som, nu tullfria, skulle gifva ökade statsinkomster, om man belade dem med tull? Kan t. ex. tullsats åsättande på jern åstadkomma en sådan lyftning af jernindustrien, att vi derigenom skulle blifva i tillfälle att exportera mera jern och till fördelaktigare pris än nu? Eller på trä? Talaren medgaf sjelf, att detta icke skulle gagna oss något och har således gjort ett ganska stort medgifvande åt dem, som fordra att tullarne skola reduceras så mycket som möjligt för att sätta landets invånare i tillfälle att producera billigare och så mycket fördelaktigare kunna afyttra sina produkter! Om landets jordbruk under det sista 20-talet af år på ett lyckligt sätt utvecklats, så har det skett under det de friare grundsatserna gjort sig gällande och trots alla prohibitistiska åtgöranden. Skulle det då behöfvast vara lyckligt att ålägga dessa landtmannaprodukter någon tull, vid det förhållande att landet under den bestående ordningen så betydligt utvecklats just sin landtmannaindustri? Och hvad betyder det på det hela taget, om man belägger en eller annan artikel såsom champagne, siden och tryffel från Frankrike med någon tull, hvarigenom staten beredes en högst obetydlig inkomst, mot det att man medelst reciprocitet i tull-lagstiftningen gör det möjligt för landets förnämsta exportartiklar att bereda sig väg till utlandet. Tänk om andra länder skulle försöka att sålunda skydda sina naturliga näringar, då finnes det icke något land, som icke skulle kunna genom tullar omöjliggöra exporten af våra förnämsta exportartiklar jern, trä och landtmannaprodukter, och följderna deraf för oss blifva allt annat än lyckosamma. Därför bör hvarje lands sträfvande gå ut på, icke att försvåra och fördyra, utan på allt sätt underlätta utbytet, och äfven vi för vår del så mycket möjligt är härtill bidra.

*Förändring i
gällande tull-
lagstiftning.
(Forts.)*

För min del tror jag visserligen icke, att denne talares ord skola, som han trodde, förklinga utan verkan, ty först och främst hafva vi i dag sett en verkan deraf, nemligen att han blifvit till fullo vederlagd af Bevillnings-Utskottets vice ordförande, och för öfrigt torde nog hans ord finna gehör ej blott hos dem, som bygga och bo vid Herculesgatan, utan äfven hos de många här i landet, som oftast döma antingen på grund af fördomar eller okunnighet. Men den opinion, som från sådant håll låter förnimma sig, får icke vara bestämmande för hvad en lagstiftande församling har att göra eller låta. En af forntidens visaste filosofer har ju yttrat, att man kan vara viss på att hvad den stora mängden gillar oftast är det sämsta.

Jag vill icke längre trötta Herr Talmannen och Kammarens ledamöter, men då jag nu har ordet, begagnar jag tillfället att förklara, att jag till alla delar gillar hvad Utskottet i öfrigt i detta betänkande föreslagit med undantag dock för en enda punkt, nemligen i fråga om tullen på leksaker, hvilken fråga Utskottet

Förändring i gällande tull-lagstiftning. behandlat på ett sätt, som tyckes visa, att Utskottet i en olycklig stund glömt både sin logik och sina traditioner.
(Forts.) Jag tillstyrker bifall till Utskottets förslag i denna punkt.

Herr Anderson: Då här blifvit yttradt, att landets näringar skulle under de senaste 15 eller 20 åren gått tillbaka, har jag vågat begära ordet för att söka lemna ett litet bidrag till belysning af huru härmed verkligen förhåller sig. Det är en obestriddig sanning, att näringarna sedan den tid, då en friare tull-lagstiftning i sammanhang med franska handelstraktatens antagande infördes, undergått en stor förändring. Om jag jemför åren 1860 och 1874, visar sig, att fabrikernas antal allenast obetydligt tillvuxit, men deremot har tillökningen i arbetarepersonalen utgjort 94 procent, i maskinstyrka 227 procent och i tillverkningsvärde 144 procent. Under denna tid hafva de smärre industriela anläggningarna fått lemna plats för större och det utmärkande draget för vår industri har således varit att den öfvergått till storslöjd, om jag så får uttrycka mig.

Vill man nu efterse, huru det förhåller sig med utvecklingen af våra viktigaste näringsgrenar under tiden från 1865 till 1877, skall det visa sig, att denna utveckling varit ganska betydlig. Jag ber om ursäkt, att äfven jag kommer med några siffror, men det skulle just vara de, som i detta fall skulle tala. För de mekaniska verkstäderna vara tillverkningsvärdet år 1865 omkring 7,926,000 kronor och 1877 25,637,000 kronor. Vid sockerbruken har tillverkningsvärdet icke stigit i samma mån, men dock från 13,091,000 till 14,392,000 kronor. Vid bomullsspinnerierna har tillverkningsvärdet stigit från 8,724,000 till 13,413,000 kronor, vid klädesfabrikerna från 8,622,000 till 11,862,000, vid bomullsväverierna från 4,283,000 till 12,656,000 kronor, vid tobaksfabrikerna från 6,380,000 till 11,378,000 kronor, vid läderfabrikerna från 4,859,000 till 6,183,000 kronor, vid pappersbruken och pappersmassfabrikerna från 2,851,000 till 9,684,000 kronor, vid tändsticksfabrikerna från 605,000 till 6,301,000 kronor, och vid glasbruken från 1,632,000 till 2,906,000 kronor; — allt i runda tal. Införselvärdet var 1865: 105,863,000 kronor och år 1877: 303,420,000. Utförselns värde var 1865: 108,086,000 kronor och år 1877: 215,912,000 kronor. Dessa siffror visa alldeles icke att näringarna gått tillbaka, utan angifva tvärtom en ganska stor utveckling. Om för tillfället en ekonomisk kris förefinnes, är det en olycka, som vi dela med andra nationer och jag hemställer till den ärade talaren, den andre i ordningen, som har en mycket långvarigare erfarenhet i offentliga värf än jag, om icke äfven före den tid, då franska handelstraktaten ingicks, ekonomiska kriser inträffade af lika svår art som den nuvarande, hvilken jag hoppas skall vara af öfvergående beskaffenhet.

Samme ärade talare anförde att priset på skodon ökats alldeles ofantligt från 1865 till 1878. Jag hemställer till honom, huruvida icke ökningen skulle varit ännu större, om det varit

högre införseltull på läder, eller om en sådan tull rimligen kan giva anledning till att priset på skodon blifver billigare.

För öfrigt ber jag endast att få erinra, att om man vill höja införseltullarne, bör man, såvidt man vill tillgodose allas intresse, åsätta motsvarande utförseltullar; men derom tror jag ej att många af vårt lands industriidkare vilja vara med.

Jag anhåller om bifall till hvad Utskottet i denna punkt föreslagit.

Friherre Klinckowström: Det hände en gång i Gustaf III:s dagar att det på Drottningholm spelades en liten pjes på fransyska. Det gick mindre bra, ty aktörerne voro nemligen diletanter. Den, som dirigerade nöjet, ansåg nödvändigt att inför den värda publiken göra sin ursäkt, och då ridån gick upp fram-sades därför, äfven på fransyska språket, en ursäkt, hvilken både till innehåll och form lemnade så mycket öfrigt att önska, att Konungens kammarherre Friherre Ehrensvärd fann sig föranlåten att yttra: "*l'excuse est pire que la faute.*" Jag tager mig friheten använda samma uttryck om den ursäkt eller det försvar, en föregående talare framställt för den franska handelstraktaten.

Hvad beträffar den axplockning, samme talare gjort i mina talrika och, såsom han sjelf antydt, långa anföranden rörande samma traktat under diskussionen vid 1866 års riksdag, har han en betydlig öfvervigt öfver mig i detta hänseende af den anledning, som jag förut nämnt, att han har en massa anföranden af mig och jag blott ett enda af honom att hålla mig till. Men icke förty har jag med den uppmärksamhet, som jag var skyldig samme ärade talare den tiden såsom nu, äfven i detta enda anförande gjort ett par axplockningar, som jag skall bedja att få framställa för honom. Han säger på ett ställe (Ridd. och Adelns protokoll andra delen sid. 457): "De förenade rikena hafva långt för detta och visserligen på goda grunder öfvergifvit det differentialsystem med hänsyn till såväl fartyg som produktionsorter, hvilket ännu i Frankrike är gällande, men från hvilket man äfven der söker att frigöra sig." Men icke längre än 2 pag. derefter (sid. 459) yttrar han: "Man har påstått, att traktatbestämmelsen angående franskt drufbränvin innebure ett monopol, i strid mot vår grundlag" — (det är mitt påstående ännu i denna stund) — "men detta påstående hvilar helt och hållet på en begreppsförvillelse. Det är helt enkelt en *differential-tull*, som blifvit bestämd för ifrågavarande artikel."

Jag tror, att om man sammanställer dessa två uttalanden, man skall finna bra mycket, som svär mot hvartannat. Men sämre ser det ut med hans försvar för industrien, när han i samma del (pag. 462) säger: "Många idkare af den ojemförligt viktigare ylleindustrien hafva uttryckligen förklarat mig, att de hvarken redan lidit eller för framtiden frukta något af den franska handelstraktaten", och såsom faktiskt bevis derpå framdrager han Carlsviks fabrik i Stockholm för finare ylleväfnader, hvilken han ansåg mycket väl kunna bestå täflan med de utländska. Hvar och en

Förändring i gällande tulllagstiftning.
(Forts.)

känner, hvilket öde denna fabriksanläggning fick. Jag hoppas, att Herr Bennich icke hade aktier deri.

Hvad nu för öfrigt beträffar talarens anförande vill jag blott fästa mig vid några få punkter, då tiden är så framskriden. Han sade, att under Gustaf I:s tid gälde såsom grundsats för tullagstiftningen allenast att skaffa staten inkomster. Men skälet dertill var helt enkelt, såsom jag tror icke kan vara Herr Bennich obekant, att landet då icke hade några egentliga fabriksnäringsar, hvadan de icke kunde täfla med utlandets, och således behöfdes icke något skydd för dessa obefintliga näringsar. Han talade också om kloka gubbar och qvacksalvare, och jag vet icke, om han inräknade mig bland deras antal; men jag skulle icke vara särdeles ledsen deröfver, då han i samma kategori säkerligen också måste ställa sådana statsmän och tänkare som Thiers, Bismarck och Beaconsfield. Icke längre sedan än i går innehöll "Nya Dagligt Allehanda" en notis, som jag förmodar vara grundad på faktiska förhållanden, att Lord Beaconsfield i parlamentet förklarar att orsaken till det stora och fruktansvärda betrycket, som landtbruket i England för närvarande lider, vore enligt hans öfvertygelse bland annat att söka i *brist på nödigt skydd*. Det är ganska märkliga ord rörande en näring, som jag tror ingen kan neka är bra mycket mera utvecklad än vår motsvarande här i Sverige.

Talaren har också rörande konsumtionsskatter på de politiskt rättslösa med sin vanliga klokhet blandat ihop skydds- och finanstullar. Jag vill icke för närvarande ingå i någon längre diskussion om denna fråga, men ber att få hafva den öppen för framtiden, och hvad angår hans yttrande om det "*luxuriösa*" frosseriet, som skulle städfjas eller försvåras genom tulltaxans bestämmelser, ber jag honom att vid justeringen af sitt anförande ändra detta fransyska ord till hvad han sannolikt dermed menar.

Det är två stora fel, som frihandlarne göra sig skyldige till, då de diskutera dessa frågor. Det ena att de säga: "hvarför skola våra näringsar vara i behof af mera skydd än utlandets?" Svaret ligger ganska nära. I allmänhet tillverka våra fabriker en bättre, solidare och dugligare vara än den, som införes från utlandet, och hvilken till följd af sin sämre beskaffenhet kan säljas för billigare pris. Det måste då vara af intresse att skydda tillverkningen af denna bättre vara.

Anledningen, hvarför icke låga tullar åstadkomma prisbillighet för konsumenterna, hvilket jag fortfarande påstår, är att vinsten stannar hos mellanhänderna, handelsmännen och konsumenterna få betala den dåliga varan med mycket mer än den är värd. Detta kan icke hjälpas på annat sätt än att man genom skydd för den inhemska tillverkningen bereder konsumenterna tillfälle att erhålla dennas bättre alster.

Jag fortsätter mitt yrkande om återremiss.

Herr Svanberg: Då jag nödgas bekänna att jag lika litet kunnat deltaga i de bifallsrop, som nyss helsade Bevillnings-Utskottets vice ordförande efter hans anförande, som jag kan gilla

det slut, hvartill Utskottet kommit, måste jag väl nöja mig med att ställa mig på samma linie som de beklagansvärde, hvarom den ärade talaren på nerikesbänken talade, de der icke hafva något förstånd i hvad som rörer vårt industriella lif. Det oakadt känner jag mig manad, att i den nu föreliggande frågan taga för några minuter Kammarens uppmärksamhet i anspråk. Jag vill icke, såsom många talare förut, begagna mig af åtskilliga siffror, ty säkert vet flertalet af denna Kammares ledamöter, att det beror särdeles på skickligheten att kunna gruppera dessa siffror så, att de bevisa nästan hvad man vill, och dessutom måste man erkänna att det är omöjligt att förebringa någon motbevisning, då man icke på förhand blifvit bekant med uppställningen af de siffror, som skola begagnas. Hvad jag med visshet vet och känner — och jag ber till och med den ärade nerikesrepresentanten vara öfvertygad om att ingen öfverdrift ligger deruti — det är, att den mindre industrien, dermed menar jag handtverksindustrien, har inom många yrken lidit betydligt i följd af den franska handelstraktaten, och, hvad som i mitt tycke är värst i denna sak, är att otvifvelaktigt kommer den personliga arbetsskickligheten mer och mer att undergrävas, om detta förhållande fortfar. Verkningarna deraf hafva naturligtvis icke ännu kunnat kännas så mycket, då endast 15 år äro gångna, men de komma utan tvifvel att med smärta förnimmas om ytterligare 15 år fortgå i samma rigtning, och fara torde vara, att man då blir tvungen, likasom under Carl XI:s tid, att inkalla utländske skicklige arbetare och då gifva dem större fri- och rättigheter, än hvad som tillbörligt är, för att på detta sätt söka ånyo åstadkomma en ändamålsenlig industri i vårt land i stället för den, hvilkens bestånd man nu från flera håll synes göra sig all möjlig möda att undergräfvat. Att icke heller fabriksindustrien kommer att blifva oberörd af den förminskade personliga arbetsskickligheten, det ber jag Kammares ärade ledamöter vara öfvertygade om, ty det är ju nästan för alla bekant, att det hufvudsakligast är från handtverksindustrien som fabriksindustrien rekryterar sina arbetare.

Herr Bennich har sagt oss, att det bör gälla såsom ett axiom, att om tullen lägges till priset å en vara, så höjes detta pris med + tullen. Det är ju alldeles naturligt. Men dervid är att ihågkomma att priset ej alltid bestämmer en varas värde, ty om man får ett väl utfördt och godt arbete, har man genom det förhöjda priset troligen icke gjort någon förlust; också det bör sålunda nära nog få gälla såsom ett axiom: "ofta betalar jag dyrast det, jag köper för billigaste priset."

Nödvändigheten af att en revision oförtöfvadt sker af vår tulltaxa, derom borde man, efter mitt förmenande, lätt nog kunna komma öfverens, helst då man besinnar att inom industrien produktionen är obegränsad, då deremot konsumtionen ovilkorligen är begränsad. I följd häraf är det naturligt, att den nuvarande ekonomiska krisen inom industrien i de stora industriidkande länderna uppstått hufvudsakligen deraf, att produktionen varit allt för stor, jämförd med konsumtionen. Hvad är i följd häraf natur-

*Förändring i
jällande tull-
lagstiftning.*
(Forts.)

ligare än att, då ett litet land, som för fyllandet af sina industriella behof egentligen borde hufvudsakligen vara hänvisadt till sin egen tillverkning, i det stället öppna sina portar på vid gafvel, och låter dit strömma massor af andra länders öfverproduktion, varor som säljas till snart sagt hvad pris som helst, af det enkla skäl att fabrikanten hellre underkastar sig en förlust än att låta sin tillverkning qvarligga inom eget land utan allt värde. Måste man medgifva sanningen häraf, torde man också böra medgifva, att det är nödvändigt att just i denna tid något göres åt våra tullbestämmelser. Då emellertid jag i likhet med den förste talaren anser att Kammaren är för fåtaligt representerad, att man kan våga hoppas på bifall till Herr Sääfs motion och ehuru jag knappast kan hafva någon förmodan om att motionen, vid förnyad öfverläggning inom Bevillnings-Utskottet, så som det är sammansatt, skulle vinna det afseende den förtjenar, tager jag mig det oaktadt friheten yrka återremiss af den föredragna punkten.

Grefve Hamilton, Henning: En föregående talare har gjort hvad jag aldrig tillåtit mig att göra, då han för Kammaren upprepat hvad jag vid en förgången riksdag sagt. Om jag derigenom, helt oskyldigt, kommer att i dag yttra mig två gånger, får Kammaren ursäktas mig det; och jag skall försöka att den senare gången yttra mig så kort som möjligt.

Af alla meningsstrider, jag åhört, vet jag knappast någon ofruktbarare än den mellan frihandlare och protektionister. Detta har sannolikt sin grund deri, att ingendera har rätt annat än under vissa förutsättningar och att ingendera kan till sin yttersta konsekvens tillämpa den teori, för hvilken han kämpar. Hufvudsakliga resultatet blifver, att striden aldrig kan föras till ett verkligt slut. Jag skall icke heller inlåta mig deri, utan genast öfvergå till att yttra några ord om Herr Sääfs motion, hvilken i sjelfva verket särdeles litet varit föremål för öfverläggning och betraktelse under dagens temligen långa diskussion.

Under vanliga förhållanden skulle jag icke sätta något värde på den första punkten i nämnda motion, därför att, då Kongl. Maj:t skulle utse de sakkunnige personer, som borde deltaga i den deri ifrågasatta komiténs arbeten, ganska naturligt är, att Herr Chefen för Finans-departementet skulle till ledamöter i komitén föreslå sådana personer, som voro med honom likatänkande; och då finnes ingen anledning att förmoda, att inom denna komité skulle kunna förverkligas hvad Herr Sääf åsyftat. Men det finnes en omständighet, som åt sjelfva motionen — måhända formulerad i andra ordalag — kan gifva någon vikt. En del af Kammarens ledamöter sätter stort värde på den franska handelstraktaten, andra anse, att den varit för vårt land skadlig. Båda åsigternas förkämpar synas mig likväl skulle kunna förena sig om en framställning till Kongl. Maj:t något så när i den syftning, Herr Sääfs motion innehåller. Om nemligen vår tulltaxa blir alldeles oförändrad, finnes, så vidt jag förstår, icke någon möjlighet för att franska traktaten efter detta års utgång skall kunna blifva för-

nyad; ty under förutsättning att Frankrike i allmänhet höjer sina tullar, men Riksdagen lemnar vår tulltaxa oberörd, skall den franska regeringen, om den svenska regeringen sätter sig i förbindelse med henne för att få traktaten förnyad, med skäl kunna erinra, att Frankrike får hit införa sitt vin och sitt siden för så billigt pris, att det icke önskar något bättre, och på den franska regeringens fråga, hvad vi hafva att gifva i ersättning för att få nedsatt tull på jern och trä, vet jag icke hvad vår regering skulle svara. De åter som önska, att den franska traktaten icke förnyas, hafva skäl att begära en revision af tulltaxan i den syftning, att, om Frankrike, Tyskland med flera länder höja sina tullafgifter, vi åtminstone icke må befinna oss i den ofördelaktiga ställning att få drifva hela vår handel utan reciprocitet. Af detta skäl tror jag, att man skulle kunna formulera den första punkten i förevarande motion så att den tillfredsstälde båda de här rådande åsigterna; och på den grund förenar jag mig med dem, som anhålla om återremiss af punkten.

Förändring i gällande tulllagstiftning.
(Forts.)

Sedan öfverläggningen härefter förklarats slutad och Herr Talmannen upptagit de derunder gjorda yrkanden å dels bifall till den förevarande punkten och dels återremiss deraf, framställdes propositioner på dessa yrkanden samt besvarades med många ja och nej i blandning; hvarefter proposition på bifall till punkten förnyades, och då svaren derå likaledes utföllo med många så väl ja som nej, förklarade Herr Talmannen sig nu hafva funnit ja öfvervägande.

Flere ledamöter begärde votering.

Uppsattes, justerades och anslogs följande voteringsproposition:

Den, som bifaller 1:sta punkten af Bevillnings-Utskottets betänkande N:o 6, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner nej, återförvisas punkten.

Omröstningen företogs och vid dess slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja—42.

Nej—33.

2:dra punkten.

Lades till handlingarne.

3:dje—8:de punkterna.

Biföllos.

Tullen å lek-
saker.

9:de punkten.

Mom. a.

Herr Bennich: Af betänkandet i nu förevarande punkt hafva Herrarne — säkert icke utan förvåning — funnit, att den enda förändring, Bevillnings-Utskottet föreslagit i den rigtning, som nu från ett visst håll påyrkas, träffat artikeln *leksaker*. Det ser ut som en händelse; och jag tror äfven att det är så, långt snarare än en tanke. Beslutet fattades med en rösts öfvervigt. I den reservation, som jag jemte flere andre ledamöter i Utskottet fogat vid betänkandet, finnas anförda de hufvudsakligaste omständigheter, som enligt min mening tala mot denna nu föreslagna partiella förändring af tulltaxan; och jag ber att få särskildt fästa herrarnes uppmärksamhet på den motsägelse, som inom tulltaxan skulle uppstå, om ett så beskaffadt lösryckt stadgande, som det nu ifrågavarande, skulle blifva af Riksdagen beslutadt. Leksaker af trä eller sammansatta ämnen äro nu åsatta lika införseltull, som svarfvade arbeten af trä, och arbeten af papier mâché och ungefär lika stor som arbeten af flera andra olika ämnen af hvilka leksaker vanligast tillverkas. Att nu föreskrifva, det ett visst slag af dessa artiklar skulle betinga tre gånger så hög tull som andra likartade artiklar, vore att sönderrycka allt det sammanhang, man under tidernas lopp sökt att få i tulltaxan infördt. Det är uppenbarligen ej riktigt att lagstifta på sådant sätt, att artiklar, som hafva olikartad användning, men för öfrigt äro tillverkade på samma sätt och af samma materiel samt ega samma värde, draga olika beskattning. Och hvad skiljer den ena och den andra svarfvade pjesen af trä från hvarandra? Hvad bestämmer om den är leksak eller något annat? Antag, att jag vill införa ett schackspel. Man kan säga, att det är en leksak, och såsom sådan skulle det draga 75 öre i tull per skålpund. Men är det ett föremål, afsedt att sysselsätta äldre personers tankar och följaktligen icke leksak, blir tullen betydligt lägre. Finnes det för öfrigt något giltigt skäl, hvarför barnets leksaker skola högre beskattas än den mognade mannens? Visserligen icke! Utskottets förslag skulle leda till motsägelser, betänkligheter i tillämpningen och orättvisa mot konsumenterna. Fadren vill skaffa en leksak åt sitt barn och finner den beskattad tre gånger så högt, som den leksak, den äldre skaffar sig sjelf. Nyss talade jag om schackspel; nu vill jag för jembörelsens skull utpeka en annan stor leksak för gammalt folk, biljarden. Den drager, enligt nu gällande tulltaxa, 1, 3 eller 5 öre i tull per skålpund; och tullen på barnets leksak skulle blifva 75 öre skålpundet! Jag hemställer till Kammaren, om man på allvar kan godkänna en åsigt så beskaffad, som den af Utskottet här uttalade; och, utan

att vilja trötta Kammaren med vidare anförande i denna obetydliga sak, vågar jag yrka, att Kammaren, med afslag å Utskottets förslag, beslutar, att tullsatsen å leksaker skall oförändrad bibehållas. *Tullen å leksaker.* (Forts.)

Friherre Klinckowström: Jag skall icke vid denna punkt uppehålla mig mycket länge. Det är — efter hvad jag lätt inser — förargligt nog för Bevillnings-Utskottets vice ordförande och de med honom likatänkande, att motionärens i punkten behandlade förslag inom Utskottet erhållit *en* rösts öfvervigt; men de kunna så mycket säkrare glädja sig i hoppet att Utskottets hemställan blifver af Kammaren afslagen. Jag vill emellertid lägga på de herrars hjertan, som ämna votera med Herr Bennich — om votering här kommer att ega rum — att denna fråga om så kalladt nürnbergerkram för vår industri eller rättare för vår mindre hemslöjd är af ganska stor vikt. Efter hvad oss är bekant har nemligen vid flera folkskolor i landet inrättats så kallade slöjdafdelningar; ja, det finnes till och med från folkskolan oberoende slöjdsbarn, der barnen sysselsätta sig med och erhålla undervisning i förfärdigandet af leksaker, som sedan säljas. Jag tror nu att, till uppmuntran för denna slöjdundervisning, det är nödvändigt att söka få något större skydd för ifrågavarande näring än den hittills egt; och det är på denna grund jag anhåller, att Kammaren ville besluta hvad Utskottet i denna punkt föreslagit.

Sedan öfverläggningen ansetts härmed slutad och Herr Talmannen upptagit de derunder gjorda yrkanden å dels bifall till det förevarande momentet dels ock afslag derå, framstälde Herr Talmannen först proposition på bifall till momentet, hvarvid svaredes många nej, blandade med ja, och sedermera proposition på afslag derå, då svaren utföllo med många ja, blandade med nej; och förklarades ja nu hafva varit öfvervägande.

Votering begärdes; till följd hvaraf uppsattes, justerades och anslogs följande voteringsproposition:

Den, som bifaller momentet a. i 9:de punkten af Bevillnings-Utskottets betänkande N:o 6, röstar

Ja;
Den, det ej vill, röstar
Nej;

Vinner nej, afslås momentet.

Omröstningen företogs och vid dess slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja—24.
Nej—46.

Mom. b.

Bifölles.

10:de, 11:te och 12:te punkterna.

Biföllos.

*Om tullen å
silke och
siden.**13:de punkten.**Mom. a.*

Grefve Hamilton, Henning: I afseende på denna punkt nödgas jag vara af olika mening med Utskottet, och det af samma skäl som af mig anfördes, då jag sist hade ordet. Jag tror nemligen, att om Riksdagen beslutar att bibehålla den nuvarande tulltaxan, det blir omöjligt för regeringen att ett kommande år ingå i någon afhandling med främmande makter om att åt våra viktigaste utförelseartiklar bereda någon fördel, för den händelse att vare sig det ena eller andra landet skulle i allmänhet taget höja sina tulltaxor. Fördenskull måste vi, enligt min åsigt, på en eller annan af andra länders viktigaste utförelseartiklar lägga sådan tull, att vi vid en blifvande underhandling hafva något vederlag att erbjuda; och är det af sådan anledning jag nu yrkar återremiss af denna punkt, på det att Utskottet ånyo må kunna taga densamma i öfvervägande, dervid Utskottet icke lär kunna undgå att betrakta jemväl den af mig nu framhållna sidan af frågan.

Herr Bennich: Det är möjligt att ett så beskaffadt tillvägagående som det af den siste ärade talaren antyddas vid en underhandling skulle kunna leda till gagn; men jag föreställer mig, att största sannolikheten för ett förnyande af den franska handelsraktaten — hvilket jag tror vara pluralitetens inom Kammaren önskan — är beroende af att icke Riksdagen under traktattiden fattar något beslut, som utgör hinder för ett sådant förnyande. Efter min tanke arbetas i Frankrike rätt mycket och kraftigt på att förebygga allt förnyande af handelstraktater, och alla så beskaffade bemödanden skulle erhålla ytterligare stöd för sina sträfvanen, om den nation, med hvilken fråga är att förnya eller avsluta en traktat, derförinnan vidtog åtgärder, som visade obenägenhet deremot. Jag är principiellt af den mening, att, om icke traktaten funnes, och det för svenska och norska förhållanden och våra stora industrier icke vore af synnerlig vigt att traktaten fortfarande komme att bestå, siden mycket väl kunde draga en högre tull än nu finnes denna artikel ålagd; men när densamma år 1865 nedsattes till sitt nu varande belopp, skedde detta derför att denna tullnedsättning för traktatens tillkomst utgjorde ett *conditio sine qua non*. Det är efter min tanke alldeles gifvet, att om nu från svensk sida uppställes fordran på högre tullbeskattning för dessa Frankrikes så vigtiga exportartiklar, detta blifver

en anledning att icke få traktaten förlängd, och fördenskull hemställer jag, att Kammaren icke måtte vidtaga någon åtgärd i sådant syfte, utan bifalla hvad Utskottet här föreslagit.

*Om tullen å
silke och
siden.
(Forts.)*

Herr Wærn, Carl Fredrik: Äfven jag är af den åsigt, att det skulle vara i högsta grad farligt att under en tid, då, efter hvad man vet, de franska statsmyndigheterna sysselsätta sig med utarbetande af en ny tulltaxa, gifva tillkänna sin afsigt att sätta högre tull på Frankrikes utførselprodukter. Skulle man i Frankrike höja tullen på våra varor, vore det tids nog för oss att höja vår tull på deras. Jag anhåller om bifall till Utskottets förslag.

Friherre Klinckowström: Om de åsigt, hvilka Herr Bennich nyss uttalade, blifvit yttrade af ministern för utrikes ärendena eller af Statsrådet och Chefen för Finansdepartementet, så kunde jag förstå, att de borde hafva någon vigt, och jag skulle då äfven i min mån rätta mig derefter. Men huru Herr Bennich kan tala om de svårigheter, som afslutandet af en traktat mellan Sverige och Frankrike skulle röna, om den förevarande motionen bifolles, eller om punkten, i enlighet med Grefve Hamiltons yrkande, återremitterades, kan jag icke fatta och tror, att Herr Bennich har svårt att visa, huruledes något sådant skulle kunna ega rum, enär, enligt mitt förmenande, så beskaffade fördrag som det nu ifrågavarande icke afslutas i Generaltullstyrelsen. På grund af hvad Grefve Hamilton yttrat, ber jag få instämma uti yrkandet om återremiss af den nu föredragna punkten.

Grefve Hamilton: Jag måste erkänna, att jag icke rätt förstått två talares argumentation, hvilka här yttrat sig för bifall till Utskottets förslag. Båda syntes vara af den mening, att statsmakterna i Frankrike skulle vara betänkta på en förhöjning af tullafgifterna i allmänhet. Om så förhåller sig, och den svenska regeringen kommer till den Franska och säger: "vi önska få införa vårt jern och våra trävaror i Frankrike för en lägre tull än den generella som är i Eder tulltaxa upptagen," så måste naturligtvis den franske underhandlaren säga: "hvad bjuden I oss i stället? Eder tulltaxa är ju sådan, att vi intet bättre begära, än att få bibehålla den oförändrad, och under sådana förhållanden finnes intet skäl för oss att frångå den allmänna tulltaxa, som är antagen". Den ene af desse herrar yttrade, att om Frankrike höjer sina tullafgifter, så vore det tids nog att vi äfven höjde våra; men jag tror, att det vore mindre stötande och lättare att bringa en öfverenskommelse till stånd, om man på förhand vidtager en sådan åtgärd, än om man, sedan frågan redan är afgjord i Frankrike, höjer afgifter i afsigt att dermed kunna tilltvinga sig en fördel. Dessutom blefve följden den, att den förändring, tulltaxan nästa år kommer att undergå, åtminstone efter regeln, icke skall tillämpas förr än 1880, äfven om man till dess lyckats åstadkomma hvad man önskar. Under alla omständigheter kan jag

Om tullen å
silke och
siden.
(Forts.)

icke finna annat, än att man handlar klokt, om man på förhand bereder sig på eventualiteten af en förhöjning i afgifterna å de produkter, med hvilka vi hufvudsakligen drifva vår handel. Jag fortsätter mitt yrkande om återremiss å den förevarande punkten.

Herr Odelberg: Jag är för min del af olika tanke med de båda talare, hvilka förordat Utskottets förslag. Jag anser nemligen, att det vore den största lycka för vårt land, om franska handelstrakten icke kommer att förnyas. Hvarje åtgärd, som kan hafva till följd en sådan utgång, måste jag gilla, och enär en förhöjning å tullen på siden tillhör dessa åtgärder, ber jag att få instämma med de talare, som yrkat återremiss på denna punkt.

Herr Wærn: Den aktade talare, som först hade ordet i denna fråga, har sökt ett stöd för sin mening deri, att de som varit af en annan åsigt, gått ut från samma förutsättning som han; men mig är det omöjligt att se, huru man på annat sätt skulle kunna komma till någon debatt. Här har varit fråga om tullsatserna i Frankrike; huruvida dessa komma att höjas eller icke, vet jag ej; men när man i Frankrike är sysselsatt med att undersöka, hvilka tullar man bör åsätta de särskilda produkterna, så vill jag hemställa, huruvida det kan befrämja samstämmighet och ömsesidig vänskap att vi på förhand besluta att höja våra tullsatsar, oberoende af det beslut, som fattas i Frankrike. Mig förefaller det bättre, om den underhandlare, som får i uppdrag att träffa aftal med Frankrike, säger: "viljen I höja tullen på våra effekter, så måsten I riskera, att vi äfven höja tullen på edra". Under de omständigheter, som nu förefinnas, kan jag därför icke annat än tillstyrka bifall till Utskottets förevarande förslag.

Herr Bennich: Den förundran, en talare på elfsborgsbänken uttryckte deröfver, att jag tog till ordet i denna fråga och icke ministern för utrikes ärendena eller statsrådet och Chefen för Finansdepartementet, skulle kunna anses innebära en förebräelse emot mig; men jag har icke saknat all anledning att yttra mig om underhandlingarna, då jag tagit ganska mycken del i de arbeten, som föregingo antagandet af den *lyckligtvis* ännu gällande franska handelstraktaten, och under dessa arbeten kom jag till erfarenheten, att Frankrike fästade lika mycket afseende på den fullkomliga tullfrihet, som vi redan hade i afseende på en del artiklar, som på den nedsättning, hvilken vi medgäfvit på andra, och derföre inflöt i traktaten, icke blott de deri öfverenskomna tullnedsättningar utan ock för en del artiklar orubbad tullfrihet, der sådan redan fans stadgad. Jag kan icke fatta annat än att det bör lända till fördel för den mening, som önskar franska traktatens förnyande, att vi underlåta att röra vid sådana tullsatsar, som naturligen måste från fransk sida isynnerhet omfattas med uppmärksamhet.

Sedan öfverläggningen härefter förklarats slutad och Herr

Talmannen upptagit de derunder gjorda yrkanden å dels bifall till det förevarande momentet dels ock återremiss deraf, framställdes propositioner på dessa yrkanden och besvarades, den första med många ja, blandade med nej, och den senare med många nej, blandade med ja; hvarefter proposition på bifall till momentet förnyades, och då dervid svarades många ja, blandade med nej, förklarades ja hafva varit öfvervägande.

*Om tullen å
silke och
siden.
(Forts.)*

Herr *Odelberg* begärde votering.

Uppsattes, justerades och anslogs följande voteringsproposition:

Den, som bifaller momentet a. i 13:de punkten af Bevillnings-Utskottets Betänkande N:o 6, röstar

Ja;
Den, det ej vill, röstar
Nej;

Vinner nej, återförvisas momentet.

Omröstningen företogs och vid dess slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja—49.
Nej—20.

mom. b.

Bifölls.

14:de punkten.

Bifölls.

15:de punkten.

Lades till handlingarne.

Föredrogs å nyo Första Kammarens Tillfälliga Utskotts den 29 sistlidne Mars och den 1 innevarande månad bordlagda Utlåtande N:o 2, i anledning af Herr A. Odelbergs och Friherre R. Klinckowströms motioner om granskning af gällande tulltaxa m. m.

*Granskning
af gällande
tulltaxa m. m.*

Friherre Klinckowström: Jag skall icke vara mångordig för att försvara mitt skötebarn, eller den motion, som här föreligger. Den har varit föremål för behandling inom Första Kammar-

*Granskning
af gällande
tulltaxa m. m.*
(Forts.)

rens Tillfälliga Utskott N:o 1; men det är att märka, att denna behandling, öfver hvilken jag på lagligt sätt beskrämat mig i min reservation, brister i en ganska väsentlig punkt. Jag har nemligen begärt, att Riksdagen måtte anhålla, det Kongl. Maj:t täcktes utse en komité af tillräckligt antal kunnige, erfarne och praktiske män, med uppdrag att noga och opartiskt undersöka, huru de sedan 12 å 13 år gällande handels- och sjöfartstraktater verkat på vår handel och våra näringar. Utskottet har icke med ett enda ord besvarat denna viktiga del af min motion. Jag har visserligen sjelf sutit såsom ledamot i detta Utskott, men jag har der varit i minoriteten och bland fem ledamöter ensam reservant. Jag hvarken kunde eller ville inverka på redaktionen af Utskottets betänkande. då genom en preliminär öfverläggning det visade sig, att jag stod ensam med min mening; men nog tycker jag, att Utskottet hade bort bevärdiga en så viktig fråga med ett svar. Hvad Utskottet för öfrigt nämner till besvarande af min motion har jag upptagit uti min reservation och skulle visserligen derom likasom om Utskottets betänkande i sin helhet kunna hålla några timmars diskussion; men med hänsyn till den sena timmen och af aktning och undseende för Kammaren, och då jag är viss om, att för närvarande intet är att göra, vill jag helt enkelt bedja Kammaren att, med afslag å Utskottets betänkande, antaga klämmerne i min reservation.

Herr Wærn, Carl Fredrik: Om den ärade talare, som nyss hade ordet, hade inom Utskottet gifvit den ringaste önskan tillkänna, att någon särskild del af Utskottets betänkande skulle afhandla den del af motionen, som afsåg en kritisk undersökning till följd af franska handelstraktaten, så är jag öfvertygad om, att Utskottet hade gått denna hans önskan till mötes, äfven om Utskottets åsiger derutinnan icke blifvit desamma som motionärens. Nu har Utskottet ansett, att hvad motionären i det afseendet yrkat, endast varit en inledning till hans egentliga yrkande, som var en förändrad tullagstiftning, och då Utskottet besvarat detta senare, har det ansett, att det icke vore behöfligt att särskildt yttra något om den ifrågasatta komitén.

Här har under debatten i dag yttrats af den nyss antydde talaren och andre, som dela hans åsiger, att, hvad beträffar tullfrågan, vill hvar och en slutligen se sina åsiger förverkligade, och jag fruktar därför, att en sådan komité, som här föreslagits, endast skulle föranleda ett betydligt arbete och stora kostnader för statsverket utan att någon låte sig deraf rubbas i sina åsiger. Då ärligen publiceras en omfattande statistik öfver nu ifrågasvarande förhållanden, deraf hvar och en kan draga sina slutsatser, så inser jag icke, att tillsättandet af en sådan komité, som motionären föreslagit, skulle hafva några nyttiga verkningar, och då den omständighet, att Utskottet icke berört denna särskilda del af motionen, icke må kunna leda dertill, att icke Utskottets betänkande bifalles, så anhåller jag hos Kammaren om ett sådant bifall till betänkandet.

Herr Odelberg: Den motion som här föreligger — jag menar min — är ordagrant lika lydande med Herr Sääfs motion, hvilken redan blifvit af Kammaren under åtskilliga timmar behandlad, och utgången af Herr Sääfs motion gifver mig anledning att tro, att min motion kommer att dela samma öde, hvarför jag för min del får förklara, att jag icke finner mig föranlåten att framställa något yrkande.

*Granskning
af gällande
tulltaxam. m.
(Forts.)*

Sedan öfverläggningen härefter förklarats slutad och Herr Talmannen upptagit de derunder gjorda yrkanden å dels bifall till det förevarande utlåtandet dels ock afslag derå och bifall till den af Friherre *Klinckowström* emot utlåtandet afgifna reservation, framställes propositioner på dessa yrkanden och besvarades, den första med många ja jemte några nej och den senare med många nej jemte några ja; hvarefter proposition på bifall till Utlåtandet förnyades, och då svaren derå utföllo med många ja jemte några nej, förklarades ja hafva varit öfvervägande.

Anmäldes och bordlades Lag-Utskottets utlåtande:

N:o 16, i anledning af väckta motioner om upphäfvande af Kongl. förordningen angående grunderna och vilkoren för hemmansklyfning och jordafsöndring den 6 Augusti 1864 jemte andra dithörande författningar;

N:o 17, i anledning af väckt motion om upphäfvande eller ändring af Kongl. Förordningen angående hvad bolag iakttaga böra, som, under så kallad firma, eller särskild antagen handteckning, vilja handels- och fabriksrörelse idka, den 28 Juni 1798; och

N:o 18, i anledning af väckt motion om tillägg till 67 § konkurslagen.

Kammaren åtskildes kl. 3 e. m.

In fidem
O. Brakel.

Lördagen den 5 April 1879.

Kammaren sammanträdde kl. $\frac{1}{2}$ 3 e. m.

Justerades 2 protokollsutdrag för den 2 i denna månad samt protokollen för den 21, 22, 26 och 28 sistlidne Mars.

Upplästes och godkändes Stats-Utskottets förslag dels till Riksdagens skrifvelse, N:o 13, till fullmäktige i Riksgäldskontoret, angående Riksgäldskontorets förvaltning under den tid, som förflutit sedan början af 1878 års riksdag; dels ock till Riksdagens underdåniga skrivelser:

N:o 14, angående upphörande af föreskrifterna om insändande till Riksgäldskontoret af exemplar utaf markegångstaxor och revisionsberättelser rörande sjukvårdsanstalter;

N:o 15, angående tillämpning af den för åtskilliga jernvägsaktiebolag under viss förutsättning stadgade skyldighet till ökad amortering af erhållet statslån;

N:o 16, angående beviljade anslag till fortsättande af statens jernvägsbyggnader;

N:o 17, angående beviljande af vissa förmåner för enskilda jernvägsanläggningar;

N:o 18, angående de i 63 § Regeringsformen föreskrifna kreditivsummor.

Föredrogos, men begärdes af flere ledamöter å nyo på bordet, Lag-Utskottets den 2 innevarande månad bordlagda utlåndan:

N:o 16, i anledning af väckta motioner om upphäfvande af Kongl. förordningen angående grunderna och villkoren för hemmansklyfning och jordafsöndring den 6 Augusti 1864, jemte andra dithörande författningar;

N:o 17, i anledning af väckt motion om upphäfvande eller ändring af Kongl. förordningen angående hvad bolag iakttaga böra, som, under så kallad firma eller särskild antagen handteckning, vilja handels- och fabriksrörelse idka, den 28 Juni 1798; och

N:o 18, i anledning af väckt motion om tillägg till 67 § konkurslagen.

Anmäldes och bordlades Stats-Utskottets memorial N:o 38, med förslag till voteringsproposition i anledning af Kamrarnes skiljaktiga beslut angående ifrågasatt bemyndigande för Riksgäldskontoret, att under år 1879 utbetala viss andel af det för år 1881 anslagna lånebelopp till utförande af Södra Dalarnes jernvägsanläggning;

äfvensom Lag-Utskottets utlåtande N:o 19, i anledning af väckt motion om underdånig skrifvelse angående skärpta straffbestämmelser mot fylleri; hvarefter beslöts, att dessa mål skulle uppföras främst på föredragningslistan till nästa sammanträde.

Ledighet från riksdagsgörömlen beviljades Herr *Sandberg* under tiden till den 17 i denna månad.

Kammaren åtskildes.

In fidem
O. Brakel.

Onsdagen den 9 April.

Kammaren sammanträdde kl: $\frac{1}{2}$ 3 e. m.

Justerades ett protokollsutdrag för den 5 i denna månad och protokollet för den 29 sistlidne Mars.

Upplästes och godkändes Bevillnings-Utskottets förslag till Riksdagens underdåniga skrivelser:

N:o 19, angående hvitbetssockertillverkningsafgiften; och

N:o 20, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition i fråga om förändringar, dels i vigtsatserna för postförsändelser i följd af metersystemets antagande och dels i befodringsafgifterna för tidningar m. m.

Vid föredragning af Stats-Utskottets den 5 i denna månad bordlagda memorial N:o 38, med förslag till voteringsproposition i anledning af Kamrarnes skiljaktiga beslut angående ifrågasatt bemyndigande för Riksgäldskontoret, att under år 1879 utbetala viss andel af det för år 1881 anslagna lånebelopp till utförande af Södra Dalarnes jernvägsanläggning; blef den föreslagna voteringspropositionen af Kammaren godkänd.

Föredrogs, men begärdes af flere ledamöter å nyo på bordet Lag-Utskottets den 5 i denna månad bordlagda utlåtande N:o 19, i anledning af väckt motion om underdånig skrifvelse angående skärpta straffbestämmelser mot fylleri.

Anmäldes och bordlades Stats-Utskottets utlåtanden:

N:o 10^{1/2}, angående regleringen af en del utgifter under riksstatens *fjerde* hufvudtitel;

N:o 14, angående regleringen af utgifterna under riksstatens *åttonde* hufvudtitel;

N:o 15, angående regleringen af utgifterna under riksstatens *monde* hufvudtitel;

N:o 39, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition angående indragning af åtskilliga länsmansboställen samt upplåtande af två nya sådana boställen inom Östergötlands län;

N:o 40, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition angående indragning af fyra länsmansboställen inom Jönköpings och Malmöhus län;

N:o 41, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition angående nedsättning i arrendet för indragna fanjunkarebostället N:is 2 och 9 Hörja;

Bevillnings-Utskottets betänkande N:o 7, angående allmänna bevillningen; samt Lag-Utskottets nedannämnda utlåtanden och memorial:

N:o 20, med anledning af väckta motioner om tillägg till 59 § af Kongl. förordningen om kommunalstyrelse på landet den 21 Mars 1862 samt 14 § af Kongl. förordningen om kommunalstyrelse i stad af samma dag;

N:o 21, i anledning af Första Kammarens återremiss af Utskottets utlåtande N:o 10, öfver väckt motion om antagande af en författning om skogseld;

N:o 22, i anledning af väckt motion om förändrad lydelse af 47 § konkurslagen;

hvarrefter beslöts, att dessa ärenden skulle uppföras främst på föredragningslistan till nästa sammanträde.

Kammaren åtskildes.

In fidem
O. Brakel.